

Lätti Senni

Seksityörepresentaatio kahdessa suomalaisessa elokuvassa

Analysoitavina elokuvina Koirat eivät käytä housuja ja Huonot naiset

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Medianomi

Elokuvan ja television tutkinto-ohjelma

Opinnäytetyö

11.11.2023

Tiivistelmä

Tekijä(t):	Senni Lätti
Otsikko:	Seksityörepresentaatio kahdessa suomalaisessa elokuvassa – Analysoitavina elokuvina Koirat eivät käytä housuja ja Huonot naiset
Sivumäärä:	41 sivua
Aika:	11.11.2023
Tutkinto:	Medianomi
Tutkinto-ohjelma:	Elokuvan ja television tutkinto-ohjelma
Suuntautumisvaihtoehto:	Elokuvaus
Ohjaaja(t):	Lehtori Annakaisa Sukura

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on selvittää, millaista seksityöntekijärepresentaatiota kaksi suomalaista pitkää fiktioelokuvaa tuottavat. Analysoitavat elokuvat ovat Koirat eivät käytä housuja (2019) ja Huonot naiset (2022), joissa molemmissa seksityö ja seksityöntekijät ovat merkittävä osa elokuvaa.

Opinnäytetyössä nostetaan esille elokuvantekijöiden representaatioon liittyviä vallan ja vastuun teemoja etenkin alakulttuureita tai vähemmistöjä käsiteltäessä. Analyysin tueksi on kartoitettu seksityön kenttää Suomessa ja siihen liittyvää asennoitumista lainsäädännön, stigman sekä stereotyyppien kautta. Myös representaation käsitettä avataan omassa luvussaan.

Huonot naiset -elokuva asettaa katsojan venäläisten seksityötä tekevien naistenpuolelle, mutta elokuvan maailmassa naiset ovat stigman, stereotyyppien ja pois sulkemisen kohteena. Muut hahmot näkevät heidät vain seksityön kautta, ja naiset joutuvat todistamaan kelpoisuutensa ihmisinä ennen kuin heidät hyväksytään. Katsojalle naiset näyttävät työnsä puolesta oman arvonsa tuntevina tasapainoisina ammattilaisina ja rahan ansaitseminen esitetään seksityön tekemisen motiivina.

Koirat eivät käytä housuja -elokuvan representaatio antaa dominapalveluita tarjoavasta Monasta epäpätevän kuvan, ja vaikka Monan työn ulkopuolistakin elämää näytetään, jättää elokuva hänestä silti mystisen hahmon. Monan BDSM-työn ja henkilökohtaisten intressien raja on häilyvä, eikä motiivi työnteolle ole yksioikoisen selkeä. Elokuvan toinen päähenkilö on pakkomieltainen asiakas Juha, joka haluaa käsitellä traumaansa Monan BDSM-palveluiden avulla. Seksityön osalta stigman, kahtiajaon ja arvottamisen teemat eivät olleet läsnä tämän elokuvan maailmassa.

Analysoidut elokuvat toistivat stereotyyppistä ja stigmatisoivaa kuvastoa seksityöntekijöistä, mutta elokuvista löytyi myös nykyaikaisia näkökulmia, joiden lähtökohtana seksityö on työtä.

Avainsanat Seksityö, representaatio, elokuva-analyysi, stigma

Abstract

Author(s): Senni Lätti
Title: Representation of sex work in two Finnish films: Koirat eivät käytä housuja and Huonot naiset
Number of Pages: 41 pages
Date: 11 November 2023

Degree: Bachelor of Culture and Arts
Degree Programme: Film and Television
Specialisation option: Cinematography
Instructor(s): Annakaisa Sukura, Senior Lecturer

This Bachelor's thesis analyzes the representation of sex workers in two Finnish feature films. The films under analysis are *Koirat eivät käytä housuja* (2019) and *Huonot naiset* (2022), both of which prominently feature sex work and sex workers.

In this thesis I emphasize the power and responsibility of filmmakers when dealing with subcultures or minorities. To support my analysis, I have examined the field of sex work in Finland and its associated attitudes through legislation, stigma, and stereotypes. The concept of representation is presented in its own section.

Huonot naiset showcases how stereotyped and stigmatized Russian sex workers face discrimination and exclusion on their business trip in Finland. A comedy movie portrays stereotypes as ridiculous and thereby positions the viewer on the side of the sex workers. Still women are seen solely through the lens of sex work and they must prove their worth as individuals before being accepted. To the viewer these women appear as balanced professionals whose motive for sex work is to earn money.

In *Koirat eivät käytä housuja* the representation of the dominatrix, Mona, portrays her as incompetent in providing BDSM services, and despite showing aspects of her life outside of work, the film still leaves her a somewhat enigmatic figure. The boundary between Mona's BDSM work and personal interests is blurred, and her motivation for engaging in sex work is not straightforward. The film's other main character is the obsessive client, Juha, who aims to address his trauma through Mona's BDSM services. The themes of stigma, dichotomy, and judgment within the context of sex work were not present in this film.

Although the analyzed movies repeated stereotypical and stigmatizing imagery of sex workers they also offered contemporary perspectives that start from the premise that sex work is real work. An interesting avenue for further research in the future could be a comparison of the representation of another profession to the representation of sex work.

Keywords: sex work, representation, film analysis, stigma, stereotype

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Seksityö Suomessa	2
2.1	Seksityö ja seksityöntekijät	3
2.2	Lainsäädäntö	5
2.3	Stigma	7
2.4	Stereotypiat	8
2.4.1	Ihmiskauppa ja paritus	9
2.4.2	Taudit	10
2.4.3	Päihteet	11
2.4.4	Mielenterveys	12
2.4.5	Rajat	13
2.4.6	Vaarallisuus ja häiriköt	14
2.4.7	Taustat ja valinnat	15
3	Representaatio	17
3.1	Representaation kaksi järjestelmää	17
3.2	Representaation eri näkökulmat	19
3.3	Representaation politiikka ja valta	20
4	Aineiston esittely ja elokuva-analyysit	22
4.1	Huonot naiset -elokuvan esittely ja analyysi	22
4.1.1	Esittely	22
4.1.2	Analyysi	23
4.2	Koirat eivät käytä housuja -elokuvan esittely ja analyysi	27
4.2.1	Esittely	27
4.2.2	Analyysi	28
5	Lopuksi	34
	Lähteet	39
	Haastattelu	41
	Aineisto	41

1 Johdanto

Opinnäytetyössäni tutkin, kuinka seksityöntekijöitä näytetään kahdessa valitsemissani suomalaisessa fiktiivisessä pitkissä elokuvissa. Rajasin tutkimusta niin, että elokuvassa seksityöntekijä esiintyy pääroolissa tai merkittävässä sivuroolissa. Aineistoksi valikoitui kaksi elokuvaa: Huonot naiset (2022) ja Koirat eivät käytä housuja (2019). Opinnäytetyössäni sekä tutkin elokuvien kuvausta seksityöstä ja seksityöntekijöistä että kartoitan niiden representaation suurimmat yhtäläisyydet ja poikkeamat.

Seksityötä varjostaavat vahva stigma ja stereotypiat, kuten ajatus siitä, että seksityötä tehdään, kun ei osata muuta tai pysytä muuhun. Vapaaehtoinen seksityö myös sekoitetaan helposti ihmiskauppaan ja paritukseen. (Suokas, haastattelu 20.10.2022.) Jotta voin tarkastella aihetta mahdollisimman monipuolisesti, koin tärkeäksi avata myös seksityöhön liittyvää lainsäädäntöä, stereotypioita ja stigmaa omissa alaluvuissaan Seksityö Suomessa -pääluvun alla.

Kyettäkseni tarkastelemaan opinnäytetyöni aihetta mahdollisimman monipuolisesti pidän tärkeänä myös seksityöhön liittyvän lainsäädännön, stereotypioiden ja stigmatin käsitteen avaamista. Löysin eri lähteistä hyödyllistä tietoa, jotka kehittivät käsitystäni seksityöstä. Tavoitteeni oli saada alasta laaja-alainen käsitys, jotta myös analysointi olisi luotettavaa pohjaten seksityöntekijöihin liittyvien ennako-oletusten sijaan mahdollisimman vankkaan tietoon. Tässä opinnäytetyössä pohdin myös sitä, toistavatko valitut elokuvat kapeita kuvauksia vai tarjoavatko ne laajempia näkökulmia aiheeseen.

Käytän Anna Kontulan vuoden 2008 väitöskirjaa keskeisenä lähteenä seksityöstä. Lisäksi haastattelin seksityön asiantuntija ja seksuaalikasvattaja Terhi Suokasta, jolta sain myös hyviä näkökulmia ja tuoretta tietoa alasta. Näiden lisäksi käytin seksityöstä kertovaa tuoretta kirjallisuutta: Kyllähän mä

tiedän miltä huora näyttää – Seksityön todellisuutta Suomessa (Terhi Suokas 2022), Ammattirakastaja (Tiia Forsström 2019) ja Oma valinta (Päivi Ahtiala 2022).

Opinnäytetyö käsittelee seksityön representaatiota, mutta on siirrettävissä koskemaan mitä tahansa vähemmistöä tai stigmatisoitua ihmisryhmää. On tärkeää tunnistaa ja tunnustaa se, millaista valtaa representaatioiden tuotantoprosessiin osallistuvilla, tässä tapauksessa elokuvien tekijöillä on erilaisia ryhmiä kuvattaessa. Marginaaliin kuuluvia ihmisiä ei tulisi esittää vain ryhmänsä edustajina vaan kokonaisina ihmisinä.

Elokuvan tekijällä on kuvaston tuottamisen valtaa, jolla taas voi olla vaikutusta vähemmistöjen asemaan ja niihin kohdistuvaan stigmaan. Representaatioiden tuottajien valinnat voivat olla myös tiedostamattomia (Seppänen & Väliaverronon 2013, 90, 94). Uskon siihen, että tietoisella tiedon hankinnalla ja vähemmistöryhmiä koskeviin erityiskysymyksiin perehtymällä voisimme saada mediakentän kuvastosta monimuotoisemman ja tasa-arvoisemman. Jokaisen mediaesityksen tekijän olisi tärkeää aktiivisesti pohtia representaation politiikan kysymyksiä, joita käsitellään luvussa 3.3.

Elokuva-analyysini pohjaan konstruktiiiviseen representaation käsitteeseen, jonka lähtökohtana representaatio, eli tässä tapauksessa elokuva, luo merkityksiä ja on osa todellisuuden rakentumista (Seppänen 2005, 78). Avaan representaation käsitteen laajemmin luvussa 3.

2 Seksityö Suomessa

Tässä luvussa esittelen seksityön ja seksityöntekijän määritelmät. Käyn myös läpi lainsäädäntöä ja alaa varjostavia stereotyyppioita sekä stigmaa. Luvun tarkoitus on kartoittaa, mitä seksityö on Suomessa.

Tietopohjana käytän kirjallisten lähteiden lisäksi seksityön asiantuntija ja seksuaalikasvattaja Terhi Suokkaan teemahaastattelua. Suokas on perehtynyt seksityöhön 14 vuoden ajan. Hän on kirjoittanut *Kyllähän mä tiedän miltä huora näyttää – Seksityön todellisuutta Suomessa* -kirjan ja kuratoinut Helsingin kaupunginmuseon näyttelyn *Horot – seksityöntekijöiden puheenvuoro*. Ihmisoikeusaktivistina Suokas on puhunut julkisesti seksityöntekijöiden oikeuksien puolesta.

Käytin tässä opinnäytetyössä puolistrukturoitua teemahaastattelua. Kyseessä on vapaamuotoinen keskustelun kaltainen tilanne, jossa haastattelu nojautuu tiettyihin ennalta määriteltyihin teemoihin ja etenee vapaamuotoisesti aihe edellä. Teemahaastattelussa ei ole yksityiskohtaisia kysymyksiä, mikä mahdollistaa molempien osapuolien vievän haastattelua eteenpäin ja näin antaa tilaa haastateltavalle nostaa tärkeäksi kokemiaan asioita esille. Teemahaastattelu ottaa myös huomioon haastattelutilanteen vuorovaikutuksen merkityksen. (Hirsijärvi & Hurme 2004, 47-48.)

Haastattelin Suokasta useita kertoja (20.10.2022, 13.12.2022, 9.1.2023 ja 28.3.2023) keskittyen aina yhteen tiettyyn ja hyvin rajattuun aiheeseen yhdellä kertaa. Koska kulloisenkin haastattelukerran teema oli tiivis ja kysymyksiä vähän, pystyin samalla litteroimaan Suokkaan haastattelun ja varmistamaan, että olin ymmärtänyt ja kirjannut asiat oikein.

2.1 Seksityö ja seksityöntekijät

Seksityön käsitettä voi olla vaikea määritellä selkeästi ja yksiselitteisesti. Kuten muukin yhteiskunta, myös seksiala on monitahoinen kokonaisuus, jonka rajat elävät. Määritelmään vaikuttaa se, millaisia rajoituksia ja linjauksia niin palveluntarjoajat kuin tutkijatkin tekevät palveluita määritellessään. (Ahtiainen 2021, 290.) Seksikauppa eli seksi- ja erotiikka-ala kattaa monenlaisia palveluita stripteasesta eroottiseen hierontaan, S/M-sessioista perusseksinmyyntiin ja sokerideittailusta webcam-sisällön tuottamiseen, muutamia mainitakseni. Aina

sisältö ei käsitä edes fyysistä kosketusta. (Suokas, haastattelu 20.10.2022.) Karkeasti voidaan määritellä seksityön olevan vähintään kahden osapuolen välistä vaihtoa, jossa seksuaalisia palveluita tai stimulaatiota vaihdetaan ei-seksuaaliseen hyödykkeeseen, yleensä rahaan, mutta myös muut materiaaliset korvaukset ovat mahdollisia (Ahtiainen 2021, 290). Seksityössä avainasemassa on kummankin osapuolen suostumus, luottamus ja rajojen kunnioitus. Nämä varmistuvat riittävällä kommunikoinnilla. (Ahtiala 2022, 100-101.)

BDSM on lyhenne ja samalla kattotermi seksuaalisuuden muodoille, joissa voi olla läsnä valtasuhteet, roolileikit, kipu tai henkinen alistaminen, mutta yhtä lailla kannustava ja hyväksyvä ilmapiiri. BDSM-kirjainyhdistelmä muodostuu seuraavista sanoista: bondage eli sidonta, domination & submission eli alistaminen ja alistuminen ja SM eli sadomasokismi. Sadomasokismissa sadismi tarkoittaa toiselle kivun tuottamisesta nauttimista ja masokismi kivun vastaanottamisesta nauttimista. (Suokas 2022, 62.) Session jälkeen etenkin alistuvalle osapuolelle jälkihoito on usein tärkeää. Jälkihoidon on tarkoitus rauhoittaa mieltä ja tasata tunteita – palauttaa ihminen roolista takaisin tosimaailmaan. Jälkihoito voi olla esimerkiksi session sanallista läpikäyntiä tai fyysistä läheisyyttä. Erityisen tärkeää jälkihoito on, jos sessio viehdään jonkun osallistujan puolelta äärirajoille, ja tällöin jälkihoidon sisältö voi olla tarpeen suunnitella etukäteen. (Forsström & Forsström 2016, jälkihoito 1-4.)

Seksityöntekijänkään määritelmä ei ole yksioikoinen. Seksityöntekijät ovat heterogeeninen ihmisryhmä – seksuaalinen suuntautuminen ja sukupuoli-identiteetti ovat moninaisia, ikähaarukka lavea, ja heillä on erilaisia sosioekonomisia taustoja ja kulttuuritaustoja. Myös palveluiden kirjo alalla on hyvin monimuotoinen, ja itse palvelukirjon laajuus vaihtelee myös eri seksityöntekijöiden kohdalla. Osa seksityöntekijöistä on rajannut palvelunsa vaikkapa eroottiseen hierontaan tai BDSM-sessioihin, toiset tarjoavat hyvinkin laajasti erityyppisiä palveluita. Suomessa seksityötä tekevien määrää on ollut hyvin vaikea määrittää monestakin syystä: työtä voidaan tehdä hyvinkin satunnaisesti ja osa-aikaisesti, Suomeen tullaan tekemään ulkomailta seksityötä,

ja kyseessä on paljolti näkymättömissä oleva alakulttuuri. Vaikka joukko onkin monimuotoinen, se on sukupuolittunut selkeästi: asetelmassa nainen on myyjä ja mies ostaja. (Ahtiainen 2021, 290–291.)

Tässä opinnäytetyössä käytän käsitteitä seksityö, ja seksityöntekijä sillä ne ovat neutraalimpia käsitteitä kuin prostituutio tai prostituoitu. Prostituutio käsitteenä on ongelmallinen, sillä se vie seksityöntekijältä hänen oman toimijuutensa. Käsitteeseen liittyy historiallinen taakka ja se antaa henkilölle stigmatisoidun identiteetin, kun taas seksityö sanana korostaa nimenomaan työntekoa. On tärkeää puhua kaupallisesta sekistä työnä, sillä se edesauttaa vaatimaan samoja oikeuksia seksityöntekijöille kuin muillekin yrittäjille. (Kontula 2008, 34.) Muita korrekteinä pidettyjä nimityksiä ovat muiden muassa seksi- ja erotiikka-alan yrittäjä, seksin myyjä, palveluntarjoaja ja BDSM-palveluiden ollessa kyseessä domina.

2.2 Lainsäädäntö

Suomessa seksipalveluiden myyminen tai ostaminen ei ole rikos. Rikos-, järjestys- ja ulkomaalaislakien alta löytyy kuitenkin useita seksityöhön liittyviä lakipykälä. Osa laeista hankaloittaa seksityöntekijöiden ammatin harjoittamista ja asettaa seksityöntekijät epätasa-arvoiseen asemaan muihin laillisiin aloihin nähden. Aluksi esittelen kaikki asiaan liittyvät lakipykälät, minkä jälkeen avaan näistä seksityöntekijöille aiheutuvia haittoja. Laissa on kielletty seuraavat:

- Seksuaalipalveluiden ostaminen parituksen tai ihmiskaupan uhrilta eli seksikaupan kohteen hyväksikäyttö (Rikoslaki 8.7.2022/723, § 8).
- Alle 18-vuotiaalle korvauksen tarjoaminen seksuaalisesta teosta (Rikoslaki 8.7.2022/723, § 9).

- Paritus eli toisen henkilön tekemästä seksuaalisesta työstä taloudellisen tai muun hyödyn hankkiminen itselle tai kolmannelle osapuolelle, tai muu hyväksikäyttö tilanteessa. Laki kieltää esimerkiksi myös seksipalveluiden markkinoinnin. (Rikoslaki 8.7.2022/723, § 10.)
- Törkeä paritus, jossa tavoitteena on huomattava taloudellinen hyöty, rikosta on erityisesti suunniteltu tai uhri on alaikäinen (Rikoslaki 8.7.2022/723, § 11).
- Ihmiskauppa (Rikoslaki 9.4.2004/650, § 3) ja törkeä ihmiskauppa (Rikoslaki 9.7.2004/650, § 3a) on alisteiseen asemaan saatetun henkilön vapautteen ja ihmisoikeuksiin kohdistuvaa taloudellista tai muuta hyväksikäyttöä, Suomessa yleisimmin työvoiman hyväksikäyttöä.
- Järjestyslain alta löytyy kielto seksuaalipalveluiden ostamiseen ja tarjoamiseen julkisella paikalla (Järjestyslaki 26.7.2003/612, §7).
- Ulkomaalaislaki, jonka mukaan maahanpyrkijä voidaan käännättää, jos perustellun syyn takia hänen epäillään olevan tulossa myymään seksipalveluita (Ulkomaalaislaki 30.4.2004/301 §148).

Seksikauppaan laadittu lainsäädäntö on tehty yhteiskunnallisen järjestyksen näkökulmasta. Sen tarkoituksena ei ole vähentää seksityöntekijöiden turvattomuutta, tosiasiallisesti se osaltaan jopa lisää sitä. Osa laeista on toki myös hyödyksi seksityöntekijöille, kuten pakottamisen, painostamisen, parituksen, väkivallan ja ihmiskaupan kriminalisointi. (Kontula 2008, 53.)

Seksityöntekijöiden epätasa-arvoinen asema muihin yrittäjiin verrattuna näkyy muun muassa joissakin parituslain pykälissä. Vaikka lain tarkoitus on hyväksikäytöltä suojaaminen, samalla se kuitenkin hankaloittaa vapaaehtoisesti seksiä myyvien työtä. Esimerkiksi palveluntarjoajien yhteinen työskentely,

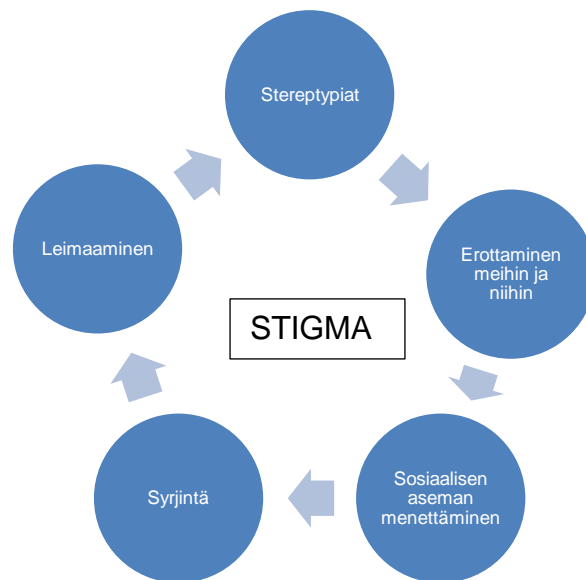
palveluiden mainostaminen tai lakia tiukimmin tulkiten jopa kirjanpitopalveluiden ostaminen luetaan parituksen piiriin. Ihmiskauppa ja vapaaehtoinen seksityö ovat eri asioita, mutta silti olemme yhteiskunnallisessa tilanteessa, jossa jälkimäistä koskevia lakeja perustellaan ensimmäisellä. (Linkoneva, 2022.) Työtilan vuokraus voidaan katsoa paritukseksi, kadulta tai ravintolasta seuralaisen haun taas voidaan katsoa rikkovan järjestyslakia, ja ulkomaalaislain kohdalla taas ulkomaalainen ei voi saada työlupaa Suomeen seksin myymistä varten. (Kontula 2008, 51–53.) Suomen laissa myös kuitin antaminen asiakkaalle on pakollista, mutta käytännössä kukaan alalla toimiva ei noudata sitä, sillä se myös tarkoittaisi omien henkilötietojen antamista asiakkaalle. Anonymiteetti kuuluu alan turvakäytäntöjen perusteisiin. (Suokas, haastattelu 20.10.2022.) Seksityöntekijöitä koskevat samat kirjapito- ja verovelvollisuudet kuin muitakin yrittäjiä, mutta suurin osa seksityöntekijöistä joutuu toimimaan laillisen ja laittoman rajamailla, koska useat seksin myymisen muodot on jollain tapaa sanktioitu. Verotustiedot ovat julkisia, niinpä stigmosta johtuen moni palveluntarjoaja ei kerro tulojen todellista lähdettä tai jättää verot maksamatta kokonaan. (Kontula 2008, 51 - 52.)

2.3 Stigma

Stigma tarkoittaa negatiivista sosiaalista leimautumista, joka voi aiheuttaa häpeää, kärsimystä ja itsearvostuksen vähenemistä (Mielenterveystalo 2022). Yleisesti seksityötä ei pidetä hyväksyttävänä tapana hankkia toimeentuloa. Stigma tulee ulkoapäin. Se ei kerro esimerkiksi seksityöntekijöiden ominaisuuksista, vaan nimenomaan muiden ihmisten asenteista ja käyttäytymisestä heitä kohtaan. Stigmalla voi olla hyvin vahvoja vaikutuksia käytännön tasolla, ja vähintäänkin se luo pelkoa ja epävarmuutta stigmatisoidun ihmisen arkeen. Vaikka seksityöntekijä ei itse kokisi häpeää työnsä puolesta, muiden reaktioita on vaikea ennustaa. Konkreettisesti seksityöntekijän kohdalla se voi vaarantaa läheisiä ihmissuhteita ja opiskelu- ja

työllistymismahdollisuuksia, johtaa asunnon menetykseen tai saada muut kyseenalaistamaan vanhemmuus. Usein näitä riskejä halutaan välttää, ja taakka kaksoiselämästä tuntuu monien alalla toimivien mielestä hyvin raskaalta. (Pro-tukipiste 2022.)

Kuvassa 1 on yksinkertainen kaavio ongelmallisesta stigmakierrosta, joka kuvaa hyvin stigman määritelmää: stigma tulee ulkoapäin.

Kuva 1. Ongelmallinen stigmakierto (Akyurek, Sezer, Kaya & Temucin 23.1.2019.)

Stigman takia suurin osa seksityöntekijöistä elää kaksoiselämää, joten harva valtakulttuuriin kuuluva tietää tavanneensa seksityöntekijän. Tämän takia mielikuvat seksityöntekijöistä muodostuvat fiktion ja mediassa esitetyn kuvaston perusteella, jolloin väistämättä kuva on suppea ja vääristynyt. (Kontula 2008, 59.)

2.4 Stereotypiat

Avaan tässä luvussa yleisimpiä stereotypioita seksityöntekijöistä. Tarkastellaan ensin stereotypian käsitettä.

Stereotypia on yleistävä mielipide ryhmästä tai jonkin tietyn ryhmän jäsenestä. Mielipiteet ja ennakkoluulot muodostuvat suppealta pohjalta, mutta koskevat laajoja ihmisryhmiä. Stereotypiat supistavat yksilön, jolloin häntä ei kohdella yhdenvertaisesti. (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2023.)

Hallin (2002,189) mukaan stereotypia tarkoittaa yksilön pelkistämistä muutamiksi yksinkertaistetuiksi, liioitelluiksi ja muuttumattomiksi ominaispiirteiksi, jotka esitetään luonnon tuottamiksi ja väistämättömiksi. Stereotyyppiointi erottelee ihmiset ”meihin” ja ”niihin” luokittelemalla ihmisiä kulloinkin vallalla olevien normien mukaan ja asettamalla näiden ulkopuolelle jätetyt toisiksi, ”niiksi”. Kahtiajaon menetelmä eriarvoistaa ihmiset suotaviin ja ei-suotaviin. (Hall 2002, 190-191.) Lisäksi huomio kiinnittyy siihen, että stereotyyppiointia esiintyy usein valtaaan liittyvän eriarvoisuuden kanssa. Tavallisesti vallan tähtäimessä ovat alempiarvoiset tai ulkopuolelle suljetut ryhmät. (Hall 2002, 192.)

Seuraavaksi käydään läpi yleisimpiä seksityöhön ja seksityöntekijöihin liittyviä virhekäsityksiä ja stereotyyppioita.

2.4.1 Ihmiskauppa ja paritus

Seksityökeskustelussa ihmiskauppa ja paritus nousevat herkästi puheenaiheeksi. Tekevätkö ihmiset työtä omasta halustaan vai jonkun ihmisen tai olosuhteen pakottamina? Selitykset kuten köyhyys, ihmiskauppa ja naisen oikeudeton asema nousevat helposti ilmiön perusteluiksi, jotka eivät kuitenkaan kuvaa Suomen tilannetta. (Kontula 2008, 231.)

Anna Kontulan sanoin Suomen mediakeskustelussa elää kaksi ”myyttiä huorasta”. Toinen yhdistää seksityöntekijät kansainväliseen rikollisuuteen, ja toinen mieltää heidät hyväksikäytön uhreiksi. Taudit, huumorikollisuus, paritus ja epäjärjestys ovat osa rikollisuuden myyttiä, kun taas uhrimyytissä naiset ovat ajautuneet alalle petollisen houkuttelun vuoksi. He ovat köyhistä maista tai olosuhteista ja päätyneet ”seksiorjiksi”, ja sivistyneiden länsimaalaisten tehtävä

on pelastaa heidät. (Kontula 2008, 58.) Käsitys on, että seksityöhön ajaudutaan vasten tahtoa ja työ aiheuttaa tekijälle suurta haittaa (Kontula 2008, 60).

Suokkaan (9.1.2023) mukaan viimeisen parin vuoden aikana on päästy näkökulmissa hieman eteenpäin ja seksityön tekeminen yksityisyrittäjän ominaisuudessa on noussut yleisempään tietoisuuteen. Tämä on johtanut siihen, että on alettu enenevässä määrin keskustella seksityöstä nimenomaan työnä ja päästy puhumaan siitä, millä tavoin seksi- ja erotiikka-alan yrittäjien laillinen toimenkuva on muihin yrittäjiin nähden epätasa-arvoisessa asemassa. On siirrytty ainakin hitusen pelkistä henkilökuvista itse työn ajattelemiseen. Tämä johtuu siitä, että seksityöntekijät ovat vuosikymmenten vaikuttamistyön myötä päässeet enemmän esille ja ääneen itse, jolloin heitä ei voida enää niputtaa vain joihinkin myyttisiin ihmisryhmiin.

Alaan kohdistuvien asenteiden hitaasta muutoksesta kertoo muun muassa se, että edelleen vuonna 2022 julkaistussa kirjallisuudessa käsitellään samoja teemoja ja pyritään purkamaan samoja stereotyyppioita, joita myös Kontula on käsitellyt väitöskirjassaan 2008. Suokas (2022, 13) kertoo toivovansa ihmisten ymmärtävän, ettei vapaaehtoinen seksityö liity mitenkään ihmiskauppaan tai paritukseen.

2.4.2 Taudit

Forström (2019, 133) kertoo, ettei tiedä muuta niin tarkkaa ihmisryhmää kuin seksityöntekijät, kun on kyse turvaseksistä. Myös Suokas (2022, 188-189) sanoo, että pelkästään bakteerien ja tulehdusriskien takia on syytä olla tarkkana perushygieneiasta, sillä pahimmillaan tulehdus alapäässä estää monen päivän työskentelyn. Kontulan mukaan syitä tarkkaan seksuaaliterveyteen voisi etsiä seksivalistuksesta, tehokkaasta terveydenhoidosta ja seksityöntekijöiden itsenäisyydestä. He pystyvät vaikuttavat omaan työskentelyynsä, mikä johtaa myös kondomin käyttöön asiakkaiden kanssa. (Kontula 2008, 49.) Seksityöntekijän oman suojan lisäksi seksitaudeilta suojautuminen kuuluu

ammattietikkaan: kondomin käytöllä huomioidaan asiakkaan ja tämän mahdollisten seksikumppanien turvallisuus (Kontula 2008, 121).

2.4.3 Päihteet

Kontula kertoo, että hänen aineistossaan seksityöntekijöiden kohdalla päihderiippuvuus oli melko harvinaista, vaikka julkisuudessa päihteet liitetään helposti seksityöntekijöihin (Kontula 2008, 86). Kontulan (2008, 49) mukaan huume- ja päihdeongelmilla on kuitenkin vahvempi yhteys seksityöhön kuin seksitaudeilla. Osalle narkomaaneista seksin myynti on tapa rahoittaa päihteitä, ja osa alkoholisoituneita tai mielenterveysongelmallisista saattaa vaihtaa seksiä alkoholiin tai pieneen määrään rahaa (Kontula 2008, 49).

Suokkaan (2022, 185) haastattelussa konstaapeli Kenneth Erikson kertoo, että huumeiden väärinkäyttäjät ovat valmiita tekemään mitä tahansa saadakseen seuraavan annoksen. Suokas jatkaa, että tällaisessa tilanteessa, jossa seksiä vaihdetaan huumeisiin, kyse on vastikkeellisesta seksistä. Se on samalla myös hyväksikäyttöä, ei siis vapaaehtoista ja suunnitelmallista seksityötä, joten sitä ei tulisi sekoittaa varsinaiseen seksityöhön. Jos ihminen ei kykene mihinkään muuhun tapaan hankkia huumeita kuin seksiä myymällä, sitä ei voi pitää enää millään tavalla eettisenä tai turvallisena seksityönä. (Suokas 2022, 132.)

Lukuisissa ammateissa on ihmisiä, jotka rahoittavat palkallaan päihteitä, joten varmasti heitä löytyy myös seksityöntekijöistä, mutta vain seksityöntekijöiden kohdalla päihteiden käytön syyt liitetään seksityöntekoon. Suomessa on arviolta noin 400 000 alkoholista, joista töissä käy 300 000. Se on yli 10 prosenttia Suomen 2,4 miljoonasta työssäkäyvistä yli 18-vuotiaasta. (Päihdelinkki, 2016.) Missään muussa ammatissa ei selitetä alkoholismia sillä työllä, jota alkoholisti tekee (Suokas 2022, 132).

Vuonna 2018 tehdyn huume-kyselytutkimuksen mukaan yli 120 000 suomalaista oli käyttänyt huumeita viimeisen kuukauden aikana (Hakkarainen & Karjalainen 2021). Tässäkään tapauksessa ei olla huolissaan siitä työstä, jolla rahat on

kerätty huumeisiin, paitsi jos kyse on seksityöstä. Työ ei määritä elämää, joten syyt päihteiden käyttöön voivat löytyä muiltakin elämän osa-alueilta. (Suokas 2022, 132.)

2.4.4 Mielenterveys

Seksityöntekijöitä on aina pyritty leimaamaan mielenterveysongelmaisiksi ja henkisiltä resursseiltaan vajaiksi. Heidät on ajettu marginaaliin ja pidetty vajavaisina toimijoina yhteiskunnassa. (Ahtiala 2022,198.) Susanna on yksi viidestä Oma valinta -kirjan kirjoittajasta. Kirjoittajat ovat anonyymejä seksityöntekijöitä. Susannan kokemuksen mukaan alalla on paljon diagnosoituja tai diagnosoimattomia mielenterveysongelmaisia tai neuropsykologisesti oirehtivia (Ahtiala 2022,199).

Kontula (2008, 86) kertoo, että hänen haastattelemistaan 25 seksityöntekijästä monelta löytyi taustaa mielenterveysongelmista. Mielenterveysongelmat olivat pääosin ajalta ennen seksityötä ja syömishäiriöt nousivat yleisimmäksi, mutta tässä tulee ottaa huomioon ikä- ja sukupuolirakenne. Myös seksityöntekijöiden keskusteluforumilla osa kertoi kärsivänsä aika ajoin masennuksesta.

Täytyy kuitenkin nähdä koko kuva: mielenterveysongelmat ovat Suomessa yleisiä ja mielenterveysongelmista kärsiviä löytyy joka alalta. On myös valitettavaa, miten vaikea tai hoitamaton mielenterveyshäiriö voi syrjäyttää työelämästä, sillä vajaatyökykyisille on hyvin vähän tilaa nykyisillä työmarkkinoilla. Perinteisissä töissä pärjää tasaisella suorituksella. (Ahtiala 2022, 199-200.)

Noin 20–25 % aikuisista suomalaisista sairastaa mielenterveyshäiriöitä vuosittain (Reini 2016, 6). Ei siis voida päätellä, että mielenterveysongelmat johtuisivat seksityöstä tai seksityö johtaisi mielenterveysongelmiin (Suokas 2022, 133).

2.4.5 Rajat

Etenkin uran alussa on mahdollista, että seksityöntekijä kohtaa rajojenylityksiä. Kaikki aloittelevat eivät välttämättä itse edes vielä tiedä, missä heidän omat rajansa tarkalleen menevät tai että heillä on oikeus päättää kaikesta.

Palveluntarjoaja päättää itse, mitä palveluita myy. Hänellä on oikeus olla myymättä palvelua, perua tapaaminen tai keskeyttää tilanne. Seksityössä on kyse palveluiden ostamisesta seksityöntekijältä, ei seksityöntekijän ostamisesta tietyksi ajaksi. (Suokas 2022, 187-188.) Jotkut saattavat suostua venyttämään rajojaan, kun ajattelevat, että eivät halua tyytymätöntä asiakasta. Työ voi olla tasapainottelua omien rajojen ja asiakkaan toiveiden suhteen, mutta joskus täytyy olla tiukka, eikä se tarkoita huonoa palvelua. (Suokas 2022, 188-189.)

On tärkeää sopia sisältö etukäteen mahdollisimman tarkasti, jotta kummallekaan osapuolelle ei tule yllätyksiä. Mutta on myös mahdollista, ettei asiakas kerro toiveistaan etukäteen ja pyytää kesken tapaamisen joko ilmaiseksi tai lisämaksusta jotain sisältöä, josta ei ole sovittu. Kaikki sellaiset asiat, joista palveluntarjoajalle tulee epämiellyttävä olo tai ei ole etukäteen sovittu, ovat rajojen ylittämistä. (Suokas 2022, 188.)

On ammattimaista sekä ehto työn jaksamiseen, että seksityöntekijä asettaa omat rajat ja pitää niistä kiinni. Alalla pitkään olleet kokeneet ammattilaiset ovat perillä rajoistaan ja toimivista käytännön järjestelyistä. Vasta-alkajilla on taas suurempi riski tulla huijatuksi asiakkaan taholta, ylikuormittua tai vaarantaa terveytensä. (Kontula 2008, 110-111.)

Rajat menevät myös yksityisyydessä: Jotkut tekevät kotona töitä, mutta rajaavat kuitenkin asunnon tietyn tilan työkäyttöön. Toiset taas eivät missään nimessä halua asiakkaan tietävän osoitettaan. Useat käyttävät siviilissä eri vaatteita kuin töissä, ja alalla on usein työnimi käytössä. (Kontula 2008, 114; Ahtiainen 2021, 301-302.) Työminä voi myös olla hieman eri ikäinen kuin oikea minä. Oma puhelinnumeroa ei kannata antaa asiakkaalle tai muitakaan henkilökohtaisia tietoja. (Suokas 2022, 30-31.) Seksityöntekijöille on tärkeää pystyä erottamaan

työ- ja siviiliminä toisistaan, ja tämän toteutumiseksi ammatillinen työote alalla on tärkeää (Ahtiainen 2021, 300).

Asiakkaat eivät aina koe tarpeelliseksi erottaa siviilielämää ja ostettua seksiä tarkasti toisistaan. He saattavat ihastua seksityöntekijään ja tahtoisivat olla laajemminkin osa tämän elämää. Tämä saattaa aiheuttaa emotionaalista rasiitetta seksityöntekijälle. Toki on myös mahdollista, että seksityöntekijä ihastuu asiakkaaseen. (Kontula 2008, 115-116.)

Jotkut seksityöntekijät saattavat olla yhteydessä vakioasiakkaisiinsa myös muissa kuin vain työhön liittyvissä asioissa. Asiakkaat saattavat tarjoutua tekemään palveluksia tai auttamaan jossain asiassa. Kaikki seksityöntekijät eivät kuitenkaan ole valmiita ottamaan palveluita vastaan, sillä mieltävät asetelman ongelmalliseksi ja kokevat sen hämärtävän kaupallisen ja ei-kaupallisen seksin rajaa. (Kontula 2008, 116 -117.)

2.4.6 Vaarallisuus ja häiriköt

Yleinen luulo on, että seksityöntekijät olisivat suuressa uhatta joutua asiakkaidensa väkivallan uhreiksi (Kontula 2005, 38). Kontula (2008, 48) kertoo tavoittaneensa vain joitain asiakkaan pahoinpitelemiä seksityöntekijöitä tutkimuksensa aikana, ja joistakuista hän kuuli välillisesti. Suomessa voi kuitenkin tehdä vuosikymmenien aktiivisen työuran seksialalla joutumatta kertaakaan asiakkaan väkivallan kohteeksi. (Kontula 2005, 38.)

Kaikki väkivalta tulee ottaa aina vakavasti, mutta stigman takia seksityöntekijöiden asema on muita huonompi avun saannin osalta (Kontula 2008, 48). Poliiseilta seksityöntekijät ovat joutuneet kokemaan väheksyntää tai jopa vainoamista, ja etnisen taustan edustajat myös rasismia. Tämä vähentää luottamusta virkavaltaan, mikä taas saattaa lisätä vaaratilanteita, kun ei uskalleta turvautua viranomaisiin tarvittaessa. (Kontula 2005, 38.)

Kontulan tutkimuksessa olleet seksityöntekijät painottivat, että enemmistö asiakkaista on asiallisia tavallisia miehiä. Inhottaviksi asiakkaiksi nousivat miehet, joiden asenne oli esineellistävä ja alentava. Vaikka väkivaltaa tapahtuu harvoin, heidät myös arvioitiin potentiaalisesti vaarallisiksi, koska he eivät pitäneet seksityöntekijöitä saman arvoisina. (Kontula 2008, 66-67.)

Asiakaskohtaamisissa riskit minimoidaan työtapa- ja -paikkavalinnoilla sekä intuitiota kuuntelemalla. Epämiellyttävälle asiakkaalle ei anneta aikoja. Joskus kuitenkin intuitio pettää, jolloin tilanne hoidetaan ripeästi ja hallitusti. Vaarallisten tai muuten epämiellyttävien asiakkaiden varalle seksityöntekijöiden yhteisössä on musta lista, jonne nämä henkilöt listataan. (Kontulan 2008, 193.) Protukipisteen nettisivuilta löytyy myös hyödyllistä tietoa alan turvallisuuteen liittyen.

Asiakas voi muuttua miellyttävästä epämiellyttäväksi myös esimerkiksi ihastuessaan palveluntarjoajaan. Rajojen epäselvyys, roikkuminen ja asiakkaan tarpeiden muuttuminen sellaisiksi, joihin seksityöntekijän palvelut eivät voi vastata, koetaan usein raskaina, ja tällaisille asiakkaille ei välttämättä enää anneta aikoja. (Suokas, haastattelu 28.3.2023.)

2.4.7 Taustat ja valinnat

Entinen rikosylikonstaapeli Kenneth Eriksson on ollut aitiopaikalla havainnoimassa seksikaupan tilannetta viimeiset vuosikymmenet. Hänen mukaansa 1990-luvulla seksityöntekijöissä oli vahvan kotimaisen edustuksen lisäksi erityisesti virolaisia ja venäläisiä, joiden osuus on myöhemmin vähentynyt, kun taas tilalle on tullut ihmisiä nykyisistä köyhistä maista, kuten Romaniasta, Tšekistä ja Moldovasta, joiden lisäksi puolalaisten ja unkarilaisten osuus on ollut nousussa. 2010-luvun vaihteen tienoilla Suomessa oli muutaman vuoden ajan erityisesti nigerilaisia seksityöntekijöitä. Suomeen tullaan tekemään seksityötä siksi, että täällä seksipalveluiden hinnat ovat kansainvälisesti vertaillen korkeat. (Suokas 2022, 133-134.)

Näyttelijä Ilona Chevakova (2023, 19) kuvaa, kuinka venäläiset hahmot ovat stereotyyppisesti ulkomaisissa tuotannoissa agenteja ja suomalaisissa seksityöntekijöitä. Chevakova kertoo tehneensä somejulkaisun, jossa pyytää, ettei hänelle enää tarjottaisi seksityöntekijän rooleja. Perusteluna hän mainitsee tietävänsä nykyään arvonsa. Tämä kertoo nähdäkseni osin siitä, että näyttelijät eivät koe mielekkäinä stereotyyppisten hahmojen esittämistä ja osin siitä, että seksityöntekijöiden hahmoista ei tehdä yhtä arvokkaita kuin muista.

Suomalaiset tekevät seksityötä usein jonkin siviilityön tai opiskelun lisäksi, mutta myös ”päätoimisesti, suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti”, kuten eräs anonyymi seksityöntekijä kuvaa Suokkaan (2022, 131) kirjassa. Alalla on tekijöitä, joilla ei ole peruskoulun tai toisen asteen jälkeistä tutkintoa, jotkut taas ovat korkeakoulutettuja. Valinta seksityön valitsemiseen voi olla puhtaasti raha tai suuri kiinnostus ja intohimo työtä kohtaan. Alalla on myös heitä, jotka eivät terveydellisistä syistä pysty täyspäiväiseen työntekoon. Suokkaan kirjassa toinen anonyymi seksityöntekijä kertoo seksityön olevan hyvä yhdistelmä toimistotyön ja lasten parissa tehtävän työn kanssa. (Suokas 2022, 131.)

Suomessa yleisin syy tehdä seksityötä on raha, kuten yleensä muissakin ansiotöissä. Motiivi ei kuitenkaan ole rikastuminen vaan tuotantotehokkuus ja vapaus. Pienillä työtunneilla saa palkan, jolla pärjää, jolloin aikaa ja energiaa jää runsaasti työn ulkopuoliseen elämään. Seksityöntekijät pitävät myös tärkeänä heidän vapauttaan valita työn sisältö, asiakkaat ja työajat. Perinteisissä palkkatöissä yleensä nämä asiat sanellaan työpaikkahierarkian yläpäästä. (Kontula 2008, 132-134.)

Seksityön stigmatisoitu luonne tulee esille myös siinä, että heti jos seksityöntekijä kokee työn hetkellisesti rankaksi tai epämiellyttäväksi, häntä kehoitetaan luopumaan koko työstään. Samoin ei toimita esimerkiksi hoivatyön kohdalla. (Suokas 2022, 108-109.)

On erityisen tärkeää, että seksityöntekijät tulevat nähdyksi muunkin kuin ammattinsa kautta. Stereotyyppitetty seksityö vie henkilön liikkumavaran

kokonaisen ihmisenä ja kieltää hänen muut roolit esimerkiksi äitinä. (Kontula 2008, 66.) Ajatus seksityöntekijän kykenemättömyydestä muihin rooleihin näkyy vaikkapa siinä, että seksityön takia on tehty lastensuojeluilmoituksia (Kontula 2008, 69). Asiakastapaamisessa on ymmärrettävää nähdä henkilö palveluntarjoajana, mutta toisin kuin muissa ammateissa seksityöntekijän oletetaan olevan asiakas tilanteidenkin ulkopuolella vain seksityöntekijä ja viettävän ”seksityöelämää” (Kontula 2008, 66). Myös Suokas (2022,108) toteaa kirjassaan, että seksityöntekijä istumassa ja odottamassa asiakkaita kuulostaa varsin kapealta.

Ylikorostunut myönteinen mielenkiinto on myös osa stigmaa, kun mielenkiinto henkilöön syntyy seksityön ja sen eksotisoinnin kautta. Tällöin se typistää henkilön persoonan jälleen vain seksityöntekijäksi ja on yhtä lailla poissulkevaa. (Kontula 2008, 73.) Seksityöntekijät itse nimeävät suurimman ongelman olevan stigma (Kontula 2008, 49).

3 Representaatio

Representaatio on jonkin asian uudelleen esittämistä sanallisesti, äänellisesti tai kuvallisesti tai edellä mainittuja yhdistäen. Representaatio edustaa jotain poissa olevaa ja tekee sen uudelleen läsnä olevaksi, mutta samalla se on aina vajaa ja epätäydellinen kopio esittämästään kohteesta. Se ei kerro koko totuutta vaan näyttää valitun puolen, valinnoilla tehdyn rajauksen aiheesta, mutta sisältää myös epätietoisesti luodut merkitykset. (Seppänen & Väliaverron 2012, 92-93). Representaation käsitteen avulla on mahdollista pohtia millä tavalla todellisuutta esitetään ja tuotetaan, kenen näkökulmasta ja millä välineillä. Representaatio on vakinaistettu ja tärkeä tapa tutkia visuaalista kulttuuria (Seppänen 2005, 77).

3.1 Representaation kaksi järjestelmää

Representaatio on muutakin kuin vain lopputulos: sitä tuotetaan, kulutetaan ja tulkitaan. Tulkinallisessa prosessissa mielikuvat, aistien välittämä tieto ja

erilaiset ”kielet” kohtaavat toisensa. Tulkinallisen representaation voi jakaa kahteen eri järjestelmään: mentaaliseen ja merkityksien jakamiseen. (Seppänen 2005, 84.)

Mentaalisessa representaatiossa havainnon kohteen ulkoiset piirteet vastaavat mielessämme olevia merkityksellisiä mielikuvia. Ne jäsentävät ja tulkitsevat aistien välittämän informaation. Meillä täytyy olla vaikkapa mielikuva ihmisestä, jotta voimme tunnistaa kuvasta ihmisen. Mentaalisen representaation järjestelmä ei koostu yksittäisistä käsitteistä vaan erilaisista tavoista organisoida, liittää yhteen, järjestää ja luokitella käsitteitä ja muodostaa monimutkaisia suhteita niiden välille. Yksi tapa organisoida liittyy eroon ja samuuteen. (Seppänen 2005, 84.) Esimerkiksi tunnistamme koiran kissasta niiden erojen kautta, mutta pystymme määrittelemään ne molemmat vaikkapa nisäkkäiksi yhtäläisyyksien perusteella (vrt. Seppänen 2005, 84).

Ihmisten kyky kommunikoida perustuu siihen, että meillä on jaettuja käsitteitä eli yhteisiä mentaalisia representaatiota. Me tulkitsemme maailmaa ainakin suunnilleen samalla tavalla. Jotta pystymme jakamaan mentaalisia representaatioitamme, tarvitsemme siihen koodin eli esimerkiksi tekstin tai kuvan, joka välittää merkityksen. (Seppänen 2005, 84-86.) Representaatio on prosessi, jossa ulkoisen maailman esineet, mentaaliset mielikuvamme ja erilaiset merkkijärjestelmät kohtaavat toisensa (Seppänen 2005, 85).

Jaettujen mentaalisten representaatioiden ja yhteisen merkkijärjestelmän avulla ymmärrämme mitä toinen puhuu, mutta emme välttämättä kaikkea mitä hän tarkoittaa. Kun haluamme välttää ajatuksen tai tunteen, päätämme mitä sanaa tai muuta merkkiä käytämme representoimaan haluttua asiaa. Jotta meitä ymmärretään, valitsemme kulttuurisesti yhdessä ymmärrettävän käsitteen. Emme voi koskaan kuitenkaan täydellisesti hallita, miten viestimme tulkitaan. Jokaisella viestin vastaanottajalla on oma maailman kokemuksensa, jonka kautta hän tulkitsee viestit, ja sama asia voi tarkoittaa useita eri asioita. (Seppänen & Väliverronen 2012, 96.)

3.2 Representaation eri näkökulmat

Representaatio voidaan ymmärtää kolmella eri tavalla: reflektiivisesti, intentionaalisesti ja konstruktivisesti. Reflektiivisesti ymmärrettynä kysymme, heijastaako representaatio totuutta. Käytännön journalismissa voimme käyttää tätä tapaa esimerkiksi arvioidessamme uutisjutun totuudenmukaisuutta verraten sitä maailman tapahtumiin, mutta esimerkiksi elokuvan analysointiin tämä ei ole sopiva vaihtoehto. Olisi hyvin vaikeaa, jopa mahdotonta, määrittää totuus, johon elokuvaa verrattaisiin, tai arvioida, miten hyvin elokuva heijastaa tätä totuutta. (Seppänen 2005, 94.)

Intentionaalinen näkökulma keskittyy representaation tekijään. Tekijää haastatteleamalla saisimme selville hänen tarkoituksiaan, mutta kuten jo edellisessä luvussa 3.1 kerroin, vastaanottajan tulkinta voi olla erilainen kuin miten viesti on tarkoitettu. Tekijän motiivien ja tarkoitusten selvittäminen ei siis välttämättä kerro mitään representaation lopullisesta merkityksestä. Intentionaalinen näkökulma olisi myös elokuvan kohdalla haasteellinen, sillä elokuvat ovat monen henkilön yhteistyön tuotoksia. Kenen näkemystä siis tulisi tarkastella? (Seppänen 2005, 95.)

Kolmatta, konstruktivistista näkökulmaa aion käyttää opinnäytetyössäni. Konstruktivisessa näkökulmassa representaatio nähdään todellisuuden rakentajana, se on siis osa todellisuutta eikä vain heijastuksia siitä. Koska konstruktivinen näkökulma ymmärtää representaation todellisuutta tuottavaksi tekijäksi, ei ole mielekäästä vertailla, kuinka hyvin tai huonosti mediaesitys, tässä tapauksessa elokuva, heijastaa todellisuutta, vaan pohtia millaista todellisuutta se tuottaa ja millaisin merkein. Voimme myös kysyä, millaisia keinoja elokuva käyttää antaakseen vaikutteen, että se esittää todellisuutta. (Seppänen 2005, 95.)

Representaatiot ovat kulttuurisidonnaisia, ja ne muuttuvat ajan mittaan, eli ne tuottavat erilaista todellisuutta paikasta ja ajasta riippuen (Seppänen 2005, 88-

89). Merkitykset muuttuvat ja normistot elävät sosiaalisen ja kulttuurillisen ilmapiirin mukaan. Myös elokuvat voivat olla mukana näissä muutoksissa edesauttamassa tai jarruttamassa sitä.

Konstruktivistista näkökulmaa on kritisoitu sen paradoksaalisista lähtökohdista, joista ei voida todeta, onko jokin asia tosi vai epätosi. Jos ei ole määritelty totuutta, millä kriteereillä jokin väite voi olla totta? (Seppänen 2005, 95-96.) Koen kuitenkin konstruktivisen tavan olevan sopiva elokuva-analyysiin, sillä Seppäsen (2005, 82) sanoin: ”Representaatiot ovat inhimillisen kulttuurin yhteisiä rakennusaineita, joten niiden tulkinta on kulttuurisidonnaista”, ja näin ollen yhtä ainoaa totuutta ei ole.

3.3 Representaation politiikka ja valta

Representaation politiikka on tiedostettujen tai tiedostamattomien valintojen tuloksena syntyneitä mediaesityksiä eli representaatioita (Seppänen & Väliaverron 2013, 90, 94). Poliitiikka on kamppailua merkityksistä, ja representaatiot voivat olla osa poliittista vallan käyttöä. Ne voivat palvella vakiintuneita haitallisia käsityksiä esimerkiksi eri vähemmistöryhmistä tai purkaa näitä käsityksiä ja luoda uusia merkityksiä. (Hall 1997, viitannut Seppänen & Väliaverron 2013, 95-96.)

Valtasuhteissa valta on molemminpuolista: valtaa kohdistetaan ylhäältä alaspäin ja vastarintaa alhaalta ylös. Vastarinta voi edistää muutoksia yhteiskunnassa hyvinkin voimakkaasti, kuten esimerkiksi sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen kohdalla on tapahtunut. (Foucault 1990, viitannut Rossi 2010, 263.) Valtasuhteiden välillä väitellään siitä, millaisia representaatioita voidaan esittää, millä tavalla ja miten. Representaatiot muovautuvat valtasuhteiden keskustelusta, eikä ole olemassa niiden ulkopuolisia esityksiä. Valtasuhteet siis tuottavat asioita. (Tagg 1993, viitannut Rossi 2010, 263.)

Kuten jo aiemmin mainitsin luvussa 3, representaatio on aina epätäydellinen kopio alkuperäisestä kohteestaan. Samalla kun se tuo joitakin kohteensa alkuperäisistä ominaisuuksista katsojalle läsnä olevaksi, se myös vie todellisen kohteen kauemmas katsojasta ja näin ollen antaa mahdollisuuden tirkistelyyn. Aitoa vuorovaikutusta ei ole, vaan katsoja pääsee eläytymään toiseen maailmaan, aikaan ja paikkaan. Tähän läsnä- ja poissaolon asetelmaan kiteytyy lukuisia poliittisia kysymyksiä ja valta-asetelmia: kuka katsoo ja ketä, ja millaisista lähtökohdista? Kenen näkökulmasta esitys on tehty, ja onko esityksen kohteella ollut vaikutusvaltaa valintoihin prosessin aikana? (Seppänen & Väliaverronen 2013, 95.) On kuitenkin muistettava, että juuri tämän alkuperäisen kohteen ja representaation välisen etäisyyden ansiosta meidän on mahdollista tutkia alkuperäistä kohdetta (Rossi 2010, 11).

Representaation poliittiseen vallankäyttöön liittyy myös sen mahdollisuus luoda stereotyyppisiä kuvauksia kohteesta. Tarvitsemme väistämättä jonkinlaista tyypittelyä, jotta pystymme hahmottamaan maailmaa ja ymmärtämään toisiamme. On kuitenkin tärkeää huomata, milloin tyypittelyt muuttuvat stereotyypeiksi ja millaista valtaa sekä tietoa – todenperäistä tai sepitettyä – ne tuottavat. (Rossi 2010, 272.) Luvussa 2.4 tarkastelin sitä, kuinka stereotyyppit luovat kohteitaan pelkistämällä ja liioittelemalla myyttisiä representaatioita.

Representaatiot ovat tärkeitä, koska ne arvottavat erilaisia ihmisiä, käytäntöjä, esineitä ja luokituksia (Skeggs 2004, viitannut Rossi 2010, 272). Kontekstista riippuen jokin ominaisuus nähdään hyvänä, kun taas toisessa suhteessa huonona (Rossi 2010, 272).

Jokapäiväisessä elämässä näemme jatkuvaa kahtiajakoa, kuten puhdas – saastunut, tuttu – vieras, päivä – yö. Asioiden merkityksellistäminen erojen kautta tuottaa helposti hierarkioita, ja vastakohtaparien hahmottaminen onkin eräänlaista merkityskamppailua. On kuitenkin muistettava, että arvojärjestys ei ole kiinteä eikä luonnostaan lankeava. (Rossi 2010, 171.)

Poliittista vaikutusvaltaa voidaan käyttää erojen kautta luotujen hierarkioiden, vastakkainasettelun ja arvottamisen sijaan, myös niiden kyseenalaistamiseen ja purkamiseen. Yksilöiden välisiä ja jopa yksilön sisäisiä eroja voidaan käsitellä vuorovaikutuksen kautta ilman vastakkainasettelua tai erityisiä arvolatauksia. (Rossi 2010, 273.)

4 Aineiston esittely ja elokuva-analyysit

Huonot naiset -elokuvassa suuntaan katseeni pääteemaan, joka on rakentunut arvottamisen, stereotyyppioilla leikittelyn ja kahtiajaon ympärille. Koirat eivät käytä housuja -elokuvassa keskityn päähenkilöhahmoille luodun tarinan syvyyteen, heidän välisensä asiakassuhteen vuorovaikutukseen ja näiden tuottamaan representaatioon. Huonoissa naisissa seksityöntekijät esitetään perinteisellä tavalla ymmärrettyinä yhdyntäpalveluita tarjoavina seksinmyyjinä, kun taas Koirat eivät käytä housuja -elokuvassa domina myy BDSM-palveluita. Elokuvien erilaisen rakenteen ja dynamiikan vuoksi myös niistä tekemäni analyysit ovat keskenään erilaisia. Koirat eivät käytä housuja -elokuvan analyysissä käyn laajasti ja yksityiskohtaisesti kohtaus kohtaukselta tapahtumia läpi, Huonojen naisten kohdalla keskityn aiemmin mainittujen teemojen ja isompien linjojen esittelyyn.

4.1 Huonot naiset -elokuvan esittely ja analyysi

4.1.1 Esittely

Huonot naiset on suomalainen Niklas Lindgrenin ohjaama pitkä fiktioelokuva vuodelta 2022. Elokuvan päähenkilö Johanna (Leea Klemola) työskentelee Lapissa sijaitsevan pienen paikkakunnan seurakuntatalon emäntänä. Hän on vastuussa seuraavana päivänä pidettävien häiden järjestelyistä. Kotimatallaan olevien venäläisten seksityöntekijöiden minibussi hajoaa häitä edeltävänä yönä keskelle Lappia. Johanna on vastahakoinen auttamaan heitä, mutta hänen aikuisuuden kynnyksellä oleva tyttärensä Siiri (Emma Kilpimaa) saa

suostuteltua hänet ottamaan kylmissään olevan porukan sisään lämmittelemään. Tilanteet kuitenkin muuttuvat eikä bussia saada korjattua tarpeeksi nopeasti, joten seksityöntekijät jäävät seurakuntatalolle juhlien ajaksi. Heidät on pidettävä juhlaväeltä piilossa, sillä pikkukaupungissa vallitsevat konservatiiviset arvot, ja erilaisuutta paheksutaan.

Johanna tarvitsee lisää apukäsiä hääjärjestelyihin ja joutuu ennakkoluuloistaan huolimatta palkkaamaan yhden vieraista naisista – Sonyan (Anna Ackerman.) Muut seksityöntekijät pidetään piilossa viereisessä rakennuksessa Markon (Jussi Vatanen), yhden kyläläisistä, yrittäessä järjestää heille töitä.

Elokuvan analyysissä keskityn erityisesti stereotyyppien ja eriarvoistamisen näkökulmiin, mitkä ilmenevät Johannan ja Siirin ajatuksissa, mielipiteissä ja puheissa. Johanna edustaa konservatiivisia arvoja, ja hänellä on muiden kyläläisten kanssa samantyyllisiä seksityöntekijöitä eristäviä mielipiteitä. Siiri puolestaan näkee seksityöntekijät saman arvoisina kuin muutkin, mutta jää silti katsojalle kiinni seksityöntekijöitä tyypistävästä ajattelusta.

Päähenkilöitä ja isoimpia sivuhenkilöitä lukuun ottamatta käytän selkeyden ja tehokkuuden vuoksi analyysissä kaikkien hahmojen erottelun ja nimeämisen sijaan aina tietystä joukosta yleistä nimitystä, eli kyläläiset ja seksityöntekijät tai naiset.

4.1.2 Analyysi

Seksityöntekijät kohtaavat elokuvassa vahvaa stigmaa, poissulkemista ja ennakkoluuloja, mutta katsoja asetetaan heidän puolelleen näyttämällä Johannan ja muiden kyläläisten tunkkaiset asenteet niin yliampuvan syrjivinä, että ne ovat paikoin jopa koomisia. Siirin hyväntahtoisuus ja hänen tapansa puolustaa naisia korostaa Johannan tökeryyttä ja alleviivaa katsojalle sitä, kumman puolella on tarkoitus olla. Stereotyyppien esittelyllä katsojalle pyritään kertomaan, mikä on korrektia ja mikä ei. Stigmaa ylläpitävä käytös merkataan huumorin keinoin ala-arvoiseksi. Silti elokuvan katseen suunta on

ahdasmielisestä Johannasta venäläisiin naisiin, jotka on typistetty vain seksityöntekijöiksi (vrt. Hall 2002, 190-191).

Johannan lisäksi myös muut kyläläiset asemoivat vieraat naiset pelkiksi seksityöntekijöiksi, ja negatiivisella asenteellaan määrittävät heidät sitä kautta muita huonommiksi. Johanna käyttää epäkorrektia kieltä, kuten kutsuu seksityöntekijöitä huoriksi ja on pyyhkimässä kaikkia pintoja, joihin naiset ovat koskeneet. Eräs kyläläisistä pohtii koko seurakuntatalon polttamista, jos seksityöntekijät pääsisivät saastuttamaan tilan läsnäolollaan. Erityisesti raskaana oleva Sonya joutuu todistelemaan itseään elokuvan loppuun asti stigman ja arvostelun ristitulessa Johannan ollessa häntä kohtaan avoimen syrjivä, ennakkoluuloinen ja ilkeä. Pro-tukipisteen (2022) materiaaleissa alleviivataan stigman kertovan enemmän muiden asenteista ja mielipiteistä kuin sen kohteesta.

Paikoin elokuva esittää seksityön myös seksiä myyvien hahmojen itsensä näkökulmasta ristiriitaisesti. Siirin udellessa Sonyalta seksityöhön liittyviä asioita Sonya mainitsee, ettei se ole yhtä lukuun ottamatta heistä kenenkään työ, ja perustelee tätä sillä, että heillä on toiset ammatit. Suokkaan (2022, 131) mukaan on ihan tavanomaista tehdä yhtä tai useampaakin eri työtä seksityön ohella. Yhtäältä elokuva jättää epäselvyyden sen suhteen, minä elokuvan tekijät näkevät seksiä myyvien hahmojen toiminnan. Toisaalta kohtaus tuo esille myös kysymyksen siitä, kenellä on oikeus määritellä toinen seksityöntekijäksi.

Vaikka Siiri onkin näennäisesti hyväntahtoinen ja puolustaa naisia, näkee hän heidät pääasiassa seksityön kautta ollen korostuneen kiinnostunut heidän seksityöntekijyydestään. Siirin kohdalla voisikin puhua fetisoinnista. Myös Kontula (2008, 73) mainitsee tällaisen suhtautumistavan seksityöhön. Siirin ja Sonyan keskustelut pyörivät stereotyyppisten ennakkoluulojen ympärillä. Sonya esimerkiksi oikaisee virheellisen oletuksen siitä, että heidän autonkuljettajansa olisi parittaja, ja kertoo, että aivan kuten monen muunkin työn tekemisessä on seksityönkin tarkoituksena rahan ansaitseminen. Eräässä kohtauksessa Sonya

esitellään kahdelle kyläläiselle tarjoilijana. Toinen heistä toteaa ääneen ”no ei suinkaan ne kaikki venäläisetkään seksin myyjiä ole” ja näin ollen poissulkee Sonyan mahdollisuuden olla myös seksityöntekijä. Kontulankin (2008, 66) mukaan yksi stereotypian muoto on ajatus siitä, ettei seksityöntekijä voi olla mitään muuta. Sonya nostetaan elokuvassa muita seksityöntekijöitä isompaan rooliin ja hänen hahmonsa tehtävänä on toimia ikkunana seksityöntekijän inhimillisyyteen – näyttää sekä kyläläisille että katsojille seksityöntekijän olevan kokonainen ihminen.

Sonyaa lukuun ottamatta muut naiset ovat juhlien ajan piilossa piharakennuksessa. Heidän näytetään kuluttavan aikaa rauhallisesti neuloen ja korttia pelaten. Naiset ovat ikähaarukaltaan parikymppisestä keski-ikäiseen, heidän vaatetuksensa on arkista, meikkiä on vähän ja ulkoinen olemus siisti. Katsojalle ei anneta mitään viitteitä päihde- tai mielenterveysongelmista tai muista seikoista, joiden usein arvellaan johtaneen seksityöhön. Ulkoisen olemuksensa ja käytöksensä perusteella naiset eivät toista seksityöntekijöihin liitettyjä stereotyyppioita, joita käsittelin luvussa 2.4. Näitä hahmoja ei nosteta elokuvassa yksilöinä esille ja heidänkin päätehtäväkseen jää seksityöntekijöihin liittyvien stereotyyppien purkaminen. Elokuvassa he ovat esille tuotavien oletusten ja stereotyyppien kumoamisen välineitä, mutta silti heidät näytetään läpi koko elokuvan pelkääjänä seksityöntekijöinä. Tämä hahmojen esittämisen tapa ilmentää Kontulan (2008, 66) mainitsemaa ongelmaa henkilön tyypistämistä yhteen rooliin. Elokuvan seksityöntekijähahmot eivät ole aktiivisia tekijöitä. Heidän ainoa tavoitteensa on odottaa, että auto saadaan korjattua ja kotimatka pääsee jatkumaan.

Elokuvan loppupuolella seksinostomahdollisuuteen intohimoisesti suhtautuva Marko on saanut järjestettyä tilan, jossa juhlien miehet voivat ostaa seksiä naisilta. Ennen kuin erästä miestä kelpuutetaan petipuuhiin, vaatii yksi naisista saada vilkaista tämän alapäätä ”terveys- ja hygieniasyistä”. Tämä kohtausta jää oudoksi ja epäselväksi. Tarkastettava mieskin toteaa, etteivät seksitaudit edes välttämättä näy päällepäin. Elokuvassa ilmeisesti kaikki harrastavat seksiä

samassa huoneessa, omissa verhoihin rajatuissa tiloissa. Muutoin seksikohtaus näytetään hyvin intiiminä ja rauhallisena. Seksityöntekijät kuvataan oman arvonsa tuntevina.

Elokuvan käännekohtana voisi pitää hetkeä, jona Siiri huomaa naisten myyvän seksiä Markolle ja tämän kavereille. Hän järkyttyy ja onkin äkisti valmis heittämään naiset pihalle. Tässä vaiheessa Johannan alkujaan negatiivinen asenne on jo ehtinyt muuttua Sonyan saatua hänet ymmärtämään jotain tärkeää elämästä ja valintojen merkityksestä. Sonyan on siis täytynyt todistaa ihmisarvonsa ennen kuin saa Johannalta inhimillistä kohtelua. Samalla Siirin hahmossa ilmenee syrjivä puoli.

Elokuvan loppuosiossa pihapiirissä piilotelevien seksityöntekijöiden olemassaolo selviää kaikelle juhlaväelle. Kesken aiheesta käytävän kiihtyneen keskustelun Marko tulee paljastaneeksi myös Sonyan olevan yksi heistä. Tällöin seurakuntavaltuuston puheenjohtaja Raakel painostaa muita paikallaolijoita heittämään Sonyan pihalle. Hetkeä aiemmin seksiä ostanut Teppo yrittää toimia näin, mutta Sonya pyytää häntä olemaan koskematta itseensä. Seuraa käsirysy, jonka yhteydessä he kaatuvat lattialle, jolloin Johanna tulee puolustamaan Sonyaa. Johannan väliintulon jälkeen kukaan kyläläisistä ei enää halua poistaa Sonyaa juhlatilasta, ja Raakel poistuu paikalta. Elokuvan lopussa Johannan ja seksityöntekijöiden väliset jännitteet ovat rauenneet.

Elokuvassa kahtiajaon teema on hyvin vahvasti läsnä kyläläisten ja venäjältä tulleiden naisten eli seksityöntekijöiden välillä. Tämä asetelma näkyy Huonoissa naisissa eriarvoistamisena, kuten usein käy, jos vastaparit hahmotetaan erojen kautta. Vaikka näenkin elokuvan yrityksen puuttua seksityöntekijöihin liittyviin ennakkoluuloihin, ryhmien välisiä eroja olisi ollut mahdollista käsitellä ilman henkilöiden arvottamista. Huonojen naisten lähtöasetelma on kuitenkin hyväksyttävä – ei hyväksyttävä, mikä Rossin (2010, 171) mukaan luo helposti hierarkioita.

Osaltaan Huonot naiset saattaakin oikaista katsojalle väärää luuloja, mutta tarinassa seksityöntekijät joutuvat todistamaan itsensä muuksi kuin stereotyyppisiksi seksinmyyjiksi. Elokuvalle olisi myös mahdollisuus näyttää heidät tasavertaisina kokonaisina ihmisinä ilman arvolatauksia ja näin purkaa arvottamista (vrt. Rossi 2010, 273). Arvolataukset muodostuvat siitä, että Huonot naiset kuvaa tilannetta kyläläisten näkökulmasta – Johannalle seksityö edustaa kunniantomuutta, tiedonjanoinen Siiri näkee tilaisuuden udella työhön liittyvistä asioista ja Marko on kiinnostunut ostamaan seksiä. Näin elokuva nostaa esille kolme eri näkökulmaa, joista jokaisessa vieraat naiset nähdään ensi sijassa vain seksityöntekijöinä, jotka on määritelty elokuvan maailmassa muita huonommiksi.

4.2 Koirat eivät käytä housuja -elokuvan esittely ja analyysi

4.2.1 Esittely

Koirat eivät käytä housuja on Juha-Pekka Valkeapään ohjaama suomalainen pitkä fiktioelokuva vuodelta 2019. Elokuva-analyysissäni keskityn asiakas Juhan (Pekka Strang) ja dominointipalveluita tarjoavan Monan (Krista Kosonen) väliseen vuorovaikutukseen. Erityisesti syvennyn Juhan asiakkuuteen, Monan ammatillisuuteen sekä heidän molemminpuolisiin rajoihinsa. Aluksi esittelen päähenkilöt, minkä jälkeen avaan tulokulmani kannalta merkittävät tapahtumat ja kohtaukset sekä analysoin ne.

Juhan vaimo on hukkunut kesämökillä 10 vuotta sitten. Juha on jäänyt tyttärensä Ellin yksinhuoltajaksi. Elokuva alkaa takaumalla, jossa Juha yrittää pelastaa vaimonsa, ja on samalla vähällä itse hukkua. Elokuva keskittyy nykyhetkeen, jolloin Elli on teini-iässä. Vanhemmuuden ja kirurgina työskentelyn ohella Juha kamppailee vaimonsa menettämisen trauman kanssa.

Jonkinlaisena traumankäsittelykeinonaan Juha harrastaa sooloseksiä, jossa hän tyydyttää itseään kädellä pitäen samalla vaimonsa hajuvedeltä tuoksuvaa mekkoa kasvoillaan.

Mona tarjoaa dominapalveluita. Hän työskentelee lävistysliikkeen alakerrassa tilavassa, synkässä ja hyvin varustellussa BDSM-studiossa. Monalla on selkeä ulkoinen työminä, jolloin hän käyttää peruukkia ja vahvaa meikkiä ja on pukeutunut mustaan lateksiasuun sekä korkosaappaisiin. Hänellä on erillinen työpuhelin, jonka kautta häneltä voi varata aikoja. Myös yläkerran lävistäjä auttaa Monaa muun muassa varausten ja sessioiden valmisteluun liittyvien asioiden kanssa. Toiselta ammatiltaan Mona on fysioterapeutti. Hän vaikuttaa suhtautuvan fysioterapeutin työhönsä neutraalisti ja ammatillisesti. Dominahahmonsa ulkopuolella Mona nähdään omilla luonnollisilla pitkillä hiuksillaan, meikkaamattomana ja arkisissa vaatteissa.

4.2.2 Analyysi

Juha on vienyt Ellin ottamaan lävistystä. Odotellessaan Juha kiertele paikkoja ja päätyy alakerrassa olevaan dominastudioon. Hänen katellessaan uteliaana ympärilleen Mona ilmestyy tyhjältä, kamppaa Juhan maahan ja kuristaa tätä raipan varrella niin, että Juhan tietoisuus alkaa hämärtyä. Tässä yhteydessä Juha palaa mielikuvissaan vaimoonsa liittyvään takaumaan. Tilanne raukeaa Ellin tullessa etsimään isäänsä ja nähdessä tämän lattiaa vasten kuristettavana. Mona päästää Juhan menemään astuen samalla kenties vahingossa korollaan tämän peukalonkynnen päälle.

Hienoista varusteluista ja dominan asusta huolimatta Mona näyttäytyy heti ensimmäisessä kohtauksessaan varsin epäammattimaisena: hän hyökkää tuntemattoman ihmisen kimppuun, lyö ja kuristaa tätä. Vaikka tässä vaiheessa Juha ei ole asiakas, näen Monan kuitenkin edustavan ammattidominaa hänen ollessaan studiollaan työvaatteissaan ja raippa kädessään. Mona on myös ikään kuin vailla muuta tekemistä, odottamassa täysin varusteltuna työtilassaan ja valmis hyökkäämään. Tilannetta ei millään tavalla selvitetä eikä Mona myöskään ota mitään vastuuta siitä, että Juhan alaikäinen tytär on nähnyt kuristustilanteen. Kaikilla vaikuttaa olevan studiotiloihin vapaa pääsy.

Juha ei saa tilannetta mielestään ja soittaa Monan dominapuhelimeen sessioaikaa varatakseen. Puhelussa Mona kysyy Juhan sessiotoiveista, ja Juha kertoo Monalle ymmärtävänsä sydämen toiminnasta, eli puhelussa todennäköisesti käydään läpi mahdollisia terveystarpeita. Liikkeeseen saavuttuaan Juha täyttää lävistäjältä saamansa lomakkeen. Juha laskeutuu studioon hieman epävarman oloisena. Mona on jo odottamassa, ja alkaa heti käskyttää Juhaa laittamalla tämän koiran roolissa maahan kontilleen. Juha on vastahakoinen, jolloin Mona antaa hänelle kovan raipaniskun. Juha vaikuttaa nöyryytetyltä, eikä hän näytä pitävän tilanteesta. Mona käskyttää Juhaa nuolemaan saappaansa puhtaaksi, jolloin Juha yrittää sanoa, ettei sellaisesta ollut mitään puhetta. Lause jää kuitenkin kesken dominan pakottaessa Juhan nuolemaan saapasta.

Monan aiemmin ilmennyt mielivaltaisuus ei muutu myöskään sovitulla tapaamisella. Tapaamisen sisältöä ei ole ainakaan kokonaisuudessaan sovittu, eikä Mona ole kartoittanut mikä Juhalle on ok ja mikä ei. Lähtökohtana on, että asiakas maksaa haluamastaan palvelusta, mutta Monan tapauksessa hän ottaa itselleen mieluisia elementtejä sessioon välittämättä siitä, halusiko asiakas niitä vai ei. Ahtialan (2022, 100-101) mukaan molemmin puoleinen luottamus on välttämätöntä, ja rajojen sekä sisällön sopiminen hoituu puhumalla etukäteen. Elokuvassa ei myöskään missään kohtauksessa keskustella maksusta tai näytetä sitä. Puhutaan ainoastaan asiakkaista, mikä viittaa siihen, että raha vaihtaa omistajansa, mutta maksun näkymättömyys osaltaan sumentaa katsojalle rajaa ammatillisuuden ja siviilielämän välillä.

Kun Juha on alistunut Monan tahtoon, hän saa kuristamista, jota on tullut tapaamiselta hakemaan. Mona käskee Juhan istumaan tuoliin, johon sitoo tämän kiinni, asettaa lasipallon Juhan käteen ja istuu itse tämän syliin kasvojen päälle. Lasipallon tippuessa Mona tietää, että on aika lopettaa kuristaminen. Toisin kuin esimerkiksi session alkupuolella tapahtuneen raipan iskun yhteydessä, Mona ensin kuulostelee Juhan suhtautumista kuristamiseen. Kuristaessa Mona vaikuttaa tietävän, mitä tekee, mutta session jälkeen hän

jättää Juhan yksin. Juha on selvästi kokenut isoja asioita session aikana, mutta Mona ei osoita minkäänlaista empatiaa tai henkistä tukea. Hän suorittaa kuristamistehtävän ja poistuu paikalta. Sessio ei lopu jälkihoitoon, eikä Mona palauta asiakasta sessiosta tosielämään millään tavalla. Forsström ja Forsström (2016, jälkihoito 1-4) painottavat jälkihoidon tärkeyttä etenkin session alistuvan henkilön kannalta.

Monan hahmoon tuodaan syvyyttä esittämällä hänen toinenkin työnsä ja näyttämällä tämä muutoinkin kuin dominana. Erilaiset roolit ja asut muistuttavat katsojaa, ettei henkilön ainoa rooli ole olla vain seksityöntekijä. Monan muita puolia esitellään myös hänen ihmissläheisen, hoivaavan ja auttavan fysioterapeutin työnsä kautta. Erään potilastapaamisen loppupuolella Juha soittaa Monalle varatakseen uutta aikaa. Puhelu sulattaa Monan molemmat työt samaan todellisuuteen, mikä osaltaan luo kokonaisemman kuvan seksityöntekijästä. Kontulan mukaan seksityöntekijän persoonallisuus viedään, kun hänet nähdään vain työnsä kautta, kuten usein tapahtuu (Kontula 2008, 66), ja näin käy myös silloin, jos tarinoiden hahmot jätetään vain seksityökuvausten tasolle. Elokvassa tämä onkin huomioitu, joskin hieman erikoisena voi kuitenkin pitää sitä, että fysioterapia-asiakkaan vielä läsnä ollessa vastataan puheluun ja sovitaan muista töistä.

Toinen sessio etenee samalla kaavalla kuin ensimmäinenkin. Session lopussa Juha on herkistyneessä tilassa silmät kostuneina, koskettelee Monan kasvoja ja yrittää suudella tätä. Mona torjuu yrityksen, mutta yhtäkkiä suuteleekin Juhaa kiihkeästi. Hetken päästä Mona nousee pois asiakkaansa päältä, lyö tätä poskelle ja lähtee takahuoneeseensa. Juha jää jälleen yksin tuoliin istumaan. Molemmat vaikuttavat tahoillaan hämmentyneiltä.

Juha koputtaa takahuoneen oveen, mutta Mona kieltää häntä tulemasta sisälle. Juha pyytää oven raosta tapahtunutta anteeksi, ja ehdottaa seuraavaa tapaamista toivoen, että kuristamista voisi pitkittää. Mona vastaa Juhan ehdotuksiin yksisanaisen myöntävästi. Studiolta lähtiessään Mona pyytää

lävistäjää perumaan seuraavan päivän asiakkaan ajan, koska haluaakin antaa kyseisen ajan Juhalle.

Kuristusosuuden jälkeiset tapahtumat ovat varsin impulsiivisia ja suunnittelemattomia. Mona kokee Juhan lähestymisyrityksen rajojen ylittämisenä reagoiden siihen ristiriitaisesti ja tahdittomasti. Hänellä on mahdollisesti vaikeuksia omien rajojensa tunnistamisessa, eikä hän ylipäätään keskustele asiakkaan kanssa rajoista tai käy sessioita läpi sanallisesti, jos niissä on tapahtunut jotain epäsovivaa. Hetken päästä Juha ottaa selvästi vastuuta tilanteesta pyytämällä anteeksi.

Juhalle on nopeasti kehittynyt pakkomielle kuristussessioihin, ja hänen mielenterveytensä alkaa rakoilla. Eräänä päivänä Juha lähtee töistään ennen aikojaan, ja kulkulätkän toimintaongelman vuoksi äkkipikaistuksissaan rikkoo sairaalan lasioven paljaalla nyrkillään työkaverin ja potilaiden nähden. Hän väittää olevansa menossa tyttärensä konserttiin, mutta pettää kuitenkin tyttärensä odotukset ja menee sen sijaan sessioimaan Monan kanssa.

Seuraava session alku on jälleen kovaa dominointia. Edelleen Mona tekee sessioissa asioita, joista ei olla sovittu ja joita asiakas ei halua. Tällä kerralla myös Monan rajat menevät pahasti rikki. Tukehdutusvaiheeseen päästyä Mona huomaa Juhan puristaneen lasipallon rikki. Mona joutuu elvyttämään tajuttomaksi tukehtuneen Juhan, joka virottuaan pyytää kuristamaan lisää. Mona nostaa suuttuneena nyrkkinsä ilmaan, mutta jättääkin Juhan lattialle makaamaan. Hän poistuu dominan asussa työpaikaltaan ja käskee lävistäjän Juhan luokse. Ulos päästyään Mona soittaa ambulanssin, muttei palaa enää itse tapahtumapaikalle. Ensihoitajat vievät Juhan sairaalaan, jossa hänelle määrätään sairauslomaa ja psykiatrinen arvio.

Seuraavana työpäivänä lävistäjä kertoo Monalle, ettei antanut Juhalle uutta sessioaikaa, vaikka tämä sellaista oli kysellytkin. Vaisun oloinen Mona vaikuttaa tyytyväiseltä tähän. Hän selvästi yrittää rajata epämieluisaksi koetun asiakkaan pois. Kontulan (2008, 193) mukaan tällainen rajaus on yksi tapa huolehtia

turvallisuudesta. Lävistäjä kertoo täyttäneensä Monalle vesipulloja, joita Mona tarvitsee seuraavassa sessiossaan. Kohtauksessa käy ilmi, että lävistäjä auttaa ja huolehtii Monan asiakasvarauksista, on tietoinen tulevien sessioiden sisällöistä ja auttaa käytännön järjestelyissä.

Seuraavassa sessiossa Monan olisi tarkoitus pissata asiakkaan päällä palavat kynttilät sammuksiin, mutta hän ei kykenekään siihen. Tässäkin sessiossa Mona ylittää asiakkaansa rajat jopa niin pitkälle, että tämä joutuu turvautumaan session lopettamista toivovaan turvasanaan. Mahdollisesti Juhan kanssa pieleen mennyt sessio painaa Monaa, minkä vuoksi hän ei saakaan virtsattua. Mona saa palovammoja käsiinsä, sillä hänellä ei ollut varasuunnitelmaa kynttilöiden sammuttamiseksi, vaan hän joutuu taputtelemaan ne sammuksiin käsillään.

Session jälkeen lävistäjä kysyy, eikö Monastakin olisi joskus kiva tehdä jotain ihan muuta, jotain ”tavallista”. ”Kulti, en mä pidä tavallisist jutuist”, Mona vastaa. Lävistäjän ja Monan välillä käydään lävistäjän aloitteesta keskustelu heidän toimenkuviansa epätavallisuudesta. Lävistäjä tarjoaa ajatuksen tasolla tilaisuutta miettiä, haluaisivatko he tehdä vaihteeksi jotain niin sanottuja tavallisia töitä, mutta Mona ei tästä innostu. Hän haluaa tehdä nimenomaan tätä ”epätavallista” työtään, on sen valinnut ja valitsee jatkossakin – viimeaikaisista vastoinkäymisistä huolimatta. Tässä asianomaiset ovat itse omaksuneet normijaon tavallisiin ja epätavallisiin töihin, mutta etupäässä elokuvan tekijät ovat määritelleet tämän työn epätavalliseksi.

Samaan aikaan Juha on autossaan lävistysliikkeen edessä väijymässä ja yrittää lähestyä taksiin hyppäävää Monaa. Mona soittaa Juhalle kieltäen tätä seuraamasta itseään kertoen, että ”se mitä sä haluat maksaa sulle niin paljon kipua, ettet sä tuu ikinä kestää sitä.” Monan kieltä seurata on samalla myös kutsu, jossa ammatillisuuden ja siviilin raja hämärtyy. Mona olisi valmis kuristamaan Juhaa, jos saisi puolestaan kohdistaa tähän äärimmäistä kipua tuottavia sadistisia mielitekojaan. Muutoinkin sessioiden perusteella Monan

motiivina korostuu enemmän hänen omien fantasioidensa toteuttaminen kuin asiakkaan palveleminen rahaa vastaan – esimerkiksi jatkuva pakottaminen koiran rooliin vastoin asiakkaan toiveita. Juha lähtee Monan perään tätä kuitenkaan tavoittamatta.

Juhan pakkomielle eskaloituu äärimäisyyksiin, kun hän eräänä toisena iltana seuraa Monaa tämän kotiin asti. Juha huutaa rappukäytävässä: ”Saat satuttaa mua niin paljon kuin huvittaa, mutta sen jälkeen kuristat mua.” Hän sivuuttaa Monan kieltäytymiset saaden lopulta suostuteltua Monan omien sanojensa mukaan viimeiseen sessioon, minkä jälkeen Mona ei tulisi näkemään Juhaa enää koskaan. Keskustelu ja session alku käydään julkisessa tilassa Juhan kontatessa koirana Monan asuntoon. Tämän näkee myös rappukäytävässä töitään tekevä postinjakaja.

Mona haluaa kuristamista vastaan irrottaa Juhalta hampaan, mutta hänellä ei näytä olevan tarkkaa suunnitelmaa käytännön toteutuksen suhteen. Tässä sessiossa Monalla ei ole myöskään turvajärjestelmää, kuten aiemmin käytettyä lasipalloa. Tilanteen suunnittelemattomuus ilmenee niin hampaan irrotuksen kuin kuristamisenkin yhteydessä, paikkavalinnasta puhumattakaan. Siviilin ja työn rajapinta hämärtyy, asiakas on tunkeutunut siviiliolosuhteisiin sessiota vaatiin. Vaikuttaisi siltä, että maksu sessiosta on vastapalvelus ja lupaus palveluntarjoajan rauhaan jättämisestä tulevaisuudessa. Mona esiintyy tämän session aikana arkiolemuksessaan.

Lopulta Mona joutuu taas henkisesti liian tiukkaan paikkaan, koska Juha ei ole kuunnellut Monan yrityksiä kieltäytyä. Kappaleessa 2.4.5 käsittelen rajojen tärkeyttä sekä sitä, että palveluntarjoaja ja asiakas saattavat suhtautua niihin hieman eri tavoin. Kesken kuristuksen Mona alkaa itkeä ja Juha lohduttaa häntä halaten. Pian he suutelevat. Tämän jälkeen Juha lyö Monaa poskelle. Mitään ei puhuta. Mona käy toisessa huoneessa ja hänen tullessaan takaisin Juha on poissa. Monalla on käsissään Juhan kuolleen vaimon punainen mekko, joka Monalla oli ollut Juhan toiveesta aiemmassa sessiossa päällään. Katsojalle ei

käy ilmi, mitä Mona ajatteli mekon haettuaan tehdä – palauttaa sen vai jatkaa sessiota?

Elokuvan viimeisessä kohtauksessa ollaan BDSM-klubilla, jossa Mona ja Juha kohtaavat ensimmäistä kertaa sessioiden ja vainoamisen ulkopuolella. Toisaalta menemällä Monan suosimalle klubille Juha rikkoo lupauksensa, jonka mukaan Mona ei koskaan enää näkisi häntä. Nähdessään Juhan Monan ilme on totinen, mutta hetken päästä Mona nähdään ensimmäistä kertaa lempeän näköisenä elokuvassa. Juha tanssii erittäin energisesti maaninen virne kasvoillaan. Mona vaikuttaa hyväksyvältä, mutta auki jää kysymys siitä, pusketaanko hänet taas rajojensa yli vai ovatko heidän välinsä tasoittuneet. On tulkinnanvaraista, onko ilmassa pieni häivähdys mahdollista romanssin alkuakin, etenkin aiemmat suutelukohtaukset huomioiden, vai onko Mona ollut Juhalle vain traumankäsittelyn väline, jonka rajoja hän on itsekkäästi ja toistuvasti rikkonut.

5 Lopuksi

Koirat eivät käytä housuja luo asiakkaaksi pakkomielteisen stalkkerihahmon ja palveluntarjoajaksi epäammattimaisesti käyttäytyvän dominan. Nämä eivät ole tuoreita näkökulmia aiheeseen, vaan vahvistavat stereotyyppioita ja hämärtävät kuvaa seksityöstä vakavasti otettavana ammattina. Mona on hienoista esteettisistä elementeistä huolimatta epäpätevä domina, eikä hänen motiivinsa työlleen ole yksiselitteinen. Työn ja vapaa-ajan eroa hämärtää etenkin Monan ja Juhan viimeinen sessio, jossa maksuvälineenä on rahan sijaan hampaan irrotus ja lupaus lopettaa vainoaminen. Elokuvan molemmat päähenkilöt ovat käytökseltään jokseenkin epävakaita ja rajattomia.

Koirat eivät käytä housuja on hyvä esimerkki siitä, että seksityötä käsittelevän elokuvan voi tehdä ilman venäläisiä, huorittelua, stigmaa tai toiseuden vahvaa läsnäoloa ja sen jatkuvaa käsittelyä – elementtejä, joihin Huonot naiset nojasi. Mona pystyy tekemään työtään ilman ulkopuolelta tulevaa stigmaa, vaikka pätevää dominaa elokuva ei luonutkaan. Elokuva myös laajentaa käsitystä

perinteisestä seksityöstä seksityöhön, jonka ei tarvitse sisältää yhdyntää, mutta samalla se romuttaa äärimmäisellä ja rajoja rikkovalla dominoinnilla ja Monan estyneellä kommunikoinnilla käsityksen turvallisesta ammattilaisvetoisesta BDSM-sessiosta.

Huonot naiset ei katso elokuvallisin keinoin pintaa syvemmmälle seksityötä tekevien naisten elämään, mutta hahmojen replikointien kautta heidän elämäänsä hieman avataan katsojalle. Seksityöntekijöinä he vaikuttavat tasapainoisilta, ammattimaisilta ja heidän motiivinsa työnteolle on raha, kuten missä tahansa muussakin työssä. Huonoissa naisissa tukahduttava elementti löytyy jatkuvien stereotyyppien tykittämisestä sekä niiden oikomisesta läpi elokuvan, ja siitä, että naisten on todistettava kelpoisuutensa ihmisinä ennen kuin heidät hyväksytään kaikkien taholta. Elokuva haluaa viestiä heidän olevan tavallisia naisia, mutta ristiriidan tähän tuo kuitenkin se, että heidät nähdään ensi sijassa vain seksityöntekijöinä, eikä kokonaisina ihmisinä.

Vaikka dominana olo ei ole Monan ainoa rooli jää hän silti mystiseksi hahmoksi. Tähän vaikuttaa muun muassa Monan ristiriitainen työmoraali, mikä ilmenee hänen mielivaltaisessa tavassaan kohdella BDSM-asiakastaan, vaikka fysioterapeutin työssään hän kuitenkin vaikuttaa kunnioittavan asiakkaitaan. Epäselväksi jää, miksi toisessa työssään ammatillisesti toimiva Mona on toisessa työssään rajaton. Kiinnostava seikka on sekin, että vaikka Monan elämää esitellään muutoinkin kuin dominan roolin kautta kerrotaan kirurgina työskentelevän Juhan yksityiselämästä huomattavasti enemmän.

Monan ja lävistäjän välinen suhde muodostaa virkistävän asetelman Koirat eivät käytä housuja -elokuvaan. Vaikka elokuva ei avaa yksityiskohtia heidän välisestään yhteistyötä, lävistäjä selvästi auttaa Monaa tämän työssä. Suomen tämänhetkisen lain mukaan hänet todennäköisesti katsottaisiin Monan parittajaksi. Tässä mielessä elokuva antaa uutta näkökulmaa seksityöntekijöiden työskentelystä ja luo kuvaa, jossa seksityöntekijällä voisi olla assistentti, joka hallinnoi varauksia ja muita juoksevia asioita, kuten kenellä

tahansa muullakin yrittäjällä. Huonoissa naisissa taas käsitellään oletusta siitä, että naisten autonkuljettaja olisi heitä seksityöhön pakottava parittaja. Koirat eivät käytä housuja -elokuva sijoittuu tämänhetkisen arkitodellisuutemme ulkopuolelle, jolloin se ei edes ota kantaa parituskysymykseen, vaikka valveutunut katsoja aiheen tunnistaakin. Huonot naiset tuo paritushuolen esille tuttuun tapaansa stereotyypittelyn kautta.

Kontulan (2008, 49) mukaan seksityöntekijät itse nimeävät stigman suurimmaksi ongelmaksi. Elokuvamaailmassa tämä olisi mahdollista kyseenalaistaa, mutta osaltaan Huonot naiset toistaa tätä narratiivia. Etenkin valtaväestölle jo valmiiksi vieraiden marginaaliryhmien, vähemmistöjen tai alakulttuurien osalta kaikella näyttämällä on vaikutus ihmisten asenteisiin ja mielipiteisiin – niitä joko lujitetaan tai lavennetaan.

Näen elokuvien seksityöntekijäkuvauksessa samaa kuin seksuaalivähemmistöjä kuvaavissa tarinoissa, jotka olivat aluksi lähinnä kipuilua seksuaalisuuden kanssa. Pääteemana niissä oli kaapista ulos tuleminen, jolloin henkilö tyypistettiin vain seksuaalisuuteensa. Soisin myös seksityöstä kertovien elokuvien saavan laajempaa kosketuspintaa erilaisten tarinoiden ja kokonaisempien hahmojen kautta.

Jatkotutkimuksena voisi olla kiinnostavaa tarkastella jonkin toisen ammatin edustajien elokuvallista representaatiota. Määritelläänkö heidät ensisijaisesti ammattinsa kautta? Kohtaavatko he ammattinsa vuoksi syrjintää tai kohdellaanko heitä ennakkoluulojen pohjalta? Mikäli hahmon merkitys tarinassa on olla vain alansa työntekijä, joutuuko hän todistamaan olevansa kokonainen ihminen?

Valitsemani elokuvat osoittautuivat opinnäytetyöni kannalta kiinnostaviksi analysoitaviksi. Kummastakin löytyi selkeitä seksityöhön liittyviä teemoja – myös stereotyyppioita laventavia ratkaisuja on nähtävissä.

Stigma asettui näihin kahteen elokuvaan eri tavoilla. Huonoissa naisissa se on elokuvan sisäisessä maailmassa läsnä selkeänä ja vahvana, ja elokuva yrittää kumota esille nostamansa stereotypiat. Koirat eivät käytä housuja -elokuvan maailmassa stigma ei ole läsnä, mutta toisaalta elokuva saattaa jopa lisätä alaa koskevia ennakkoluuloja päähahmojen ollessa epäpätevä domina ja häirikköasiakas.

Näkemykseni mukaan analysoimieni kahden elokuvan tuottamasta representaatiosta löytyy edelleen stereotypioita lujittavia malleja, vaikka seksityötä käsittelevä yhteiskunnallinen keskustelu onkin viime vuosina muuttunut. Representaatio on aina epätäydellinen kopio alkuperäisestä kohteestaan. (Seppänen & Väliverronen 2012, 92-93). Näiden elokuvien tuottaman representaation pohjalta voin kuitenkin tarkastella joitain tämänhetkisiä asenteita ja mielikuvia seksityöntekijöistä. Representaatio kertoo teoksen tekijästä sekä vallitsevasta ajasta ja paikasta. (vrt. Seppänen 2005, 88-89.) Myös vastaanottajan tulkinta vaikuttaa sen välittämään viestiin (Seppänen & Väliverronen 2012, 96). Omat taustani vaikuttavat sekä tekemiini analyysieihin että johtopäätöksiini. En siis edes yritä väittää näiden olevan täydellinen totuus aiheesta, vaikkakin olen tehnyt parhaani pohjatakseni päätelmäni käyttämiini lähteisiin ja pohtinut elokuvien sanomaa yhtenä todellisuuden rakentajan.

Opinnäytetyöni käsittelee vain yhden ryhmän representaatiota. Yhteiskuntamme on täynnä alakulttuureita ja vähemmistöjä, jotka jäävät elokuvissa marginaaleihin tai stereotyyppisiksi hahmoiksi. Alan ammattilaiset voisivat tasavertaisuuden nimissä kiinnittää aiheeseen huomiota, sillä kaikenlaiset ihmiset ansaitsevat tulla arvokkaalla tavalla näkyväksi osaksi yhteiskuntaamme. Arvojärjestykset eivät ole luonnostaan lankeavia, vaan totuttuja toimintamalleja, joita pitää voida ravisuttaa (vrt. Rossi 2010, 171, 273). Representaatiot ovat merkitysten kamppailua, jossa media-alan toimijoilla on valta ja vastuu mediaesitysten luojina. Media ja yhteiskunta elävät jatkuvaa vuoropuhelua toinen toistaan heijastellen. Samalla ne tulevat luoneeksi todellisuutta, jossa joko lujittavat tai laventavat stereotypioita. (vrt. Hall 1997, Janne Seppänen &

Esa Väliverronen 2013, 95-96 mukaan.) Elokuvan ja television medianomina tulen omalta osaltani vaikuttamaan tähän todellisuuden rakentumiseen kiinnittämällä huomiota representaatioon kattavan taustatutkimuksen ja marginaaliryhmien näkyväksi tuomisen myötä.

Lähteet

Ahtiainen, Jaana. 2021. Työn määritelmät ja seksuaalisuuden normit opiskelijoiden tekemässä seksityössä. Teoksessa Kaihovirta, M. & Lintunen, T. (toim.) Työväki ja seksi. Aatteet, normit ja kokemukset. Väki voimakas - vuosikirja 34. Helsinki: Työväen historian ja perinteen tutkimuksen seura, 287–317.

<https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/334554/Ty%C3%B6v%C3%A4ki%20ja%20seksi%20VV34.pdf?sequence=1>

Ahtiala, Päivi 2022. Oma valinta. Helsinki: Into

Vuorensola, Annika 2023. Rooli The Last Kingdom -elokuvassa ja -tv-sarjassa on nostanut Ilona Chevakovan uran uudelle tasolle. Apu, 22, 119.

Forsström, Tiia 2019. Ammattirakastaja. Helsinki: LIKE.

Forsström, Tiia & Forsström, Jouni 2016. BDSM-aapinen. Helsinki: LIKE.

Gokcen Akyurek, Kubra Sahadet Sezer, Leyla Kaya & Kezban Temucin. 23.1.2019. Intechopen. Stigma in Obsessive Compulsive Disorder.

<https://www.intechopen.com/chapters/65312> (luettu 17.11.2022)

Hall, Stuart 2002. Identiteetti. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Hirsijärvi Sirkka & Hurme Helena 2004. Tutkimushaastattelu – Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Järjestyslaki 27.6.2003/612. Saatavuus:

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030612>

Knuuttila, Tarja & Lehtinen, Aki Petteri 2010. Representaatio: tiedon kivijalasta tieteiden työkaluiksi. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.

Kontula, Anna. 2008. Punainen Eksodus. Tutkimus seksityöstä Suomessa. Väitöskirja. Sosiologia, yhteiskuntatieteellinen tiedekunta. Tampereen yliopisto. Keuruu: Like. PDF. Saatavuus.

<https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/67897/978-951-44-7579-5.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Linkoneva, Laura. 31.3.2022. Seksityö samalle viivalle muun yrittäjyyden kanssa. Mimmit sijoittaa. <https://www.mimmitsijoittaa.fi/blogi/seksityo-samalle-viivalle-muun-yrittajyyden-kanssa> (luettu 17.11.2022).

Mannerheimin lastensuojeluliitto 2023. Stereotypiat ja ennakkoluulot. <https://www.mll.fi/tehtavat/stereotypiat-ja-ennakkoluulot-rasismi-ja-vihapuhe/> (luettu 8.1.2023)

Mielenterveystalo 2022. Stigma eli häpeäleima. <https://vanha.mielenterveystalo.fi/aikuiset/itsehoito-ja-oppaat/oppaat/psykoosi/Pages/Stigma.aspx> (luettu 18.10.2022).

Pekka Hakkarainen & Karoliina Karjalainen, 23.4.21. Huumeiden käyttö Suomessa. Saatavuus: <https://paihdelinkki.fi/fi/tietopankki/tietoiskut/huumeet-ja-muut-paihdyttavat-aineet/huumeiden-kaytto-suomess> (luettu 28.2.2023)

Pro-tukipiste 2022. Stigma. <https://protukipiste.fi/hyva-tietaa/stigma/> (luettu 18.10.2022).

Päihdelinkki 2016. Mitä alkoholiriippuvuus on? Saatavuus: <https://paihdelinkki.fi/sgn/node/1968> (luettu 18.2.2022)

Reini, Kaarina 2016. Mielenterveyden edistämisen taloudelliset vaikutukset: nuorten miesten syrjäytymistä ehkäisevän Aikalisä-tukipalvelun arviointi. Pro gradu. Koulutusohjelma, en löydä??? Vaasa: Vaasan yliopisto. PDF. Saatavuus: https://www.uwasa.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-678-4.pdf

Rikoslaki 19.12.1889/39. Saatavuus:

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1889/18890039001#Lidm46333577177920>

Seppänen, Janne 2005. Visuaalinen kulttuuri. Tampere: Vastapaino.

Seppänen, Janne & Väliverronen Esa 2013. Mediatyhteiskunta. Tampere: vastapaino.

Suokas Terhi 2022. Kyllähän mä tiedän miltä huora näyttää.

Ulkomaalaislaki 30.4.2004/301. Saatavuus:

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2004/20040301>

Haastattelu

Suokas, Terhi 2022. Seksuaalikasvattaja ja seksityön asiantuntija. Haastattelu: 20.10.2022, 13.12.2022, 9.1.2023 ja 28.3.2023.

Aineisto

Huonot naiset. 2022. Niklas Lindgren Karolina Lindgren. Niklas Lindgren. Suomi: Tekele. 1h 37 min.

Koirat eivät käytä housuja. 2019. J-P Valkeapää, Juhana Lumme. J-P Valkeapää. Suomi, Latvia: Helsinki-filmi, Tasse Film. 1h 40min